

Utbildningsutskottets betänkande 2025/26:UbU30

Skärpta villkor för friskolesektorn

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i skollagen och lagen om registrering av idéburna organisationer.

Lagändringarna som utskottet tillstyrker innebär att ett värdeöverföringsförbud ska införas i tre situationer: vid nyetablering, ägandeförändring och tillsynsföreläggande. Förbudet innebär att medlen ska stanna kvar i verksamheterna, och krav på särredovisning ska göra det möjligt att följa att ett förbud efterlevs. Skärpta krav på enskilda huvudmäns långsiktighet och ekonomi ska införas och kontrolleras både vid ansökan om godkännande och vid tillsyn. Enskilda huvudmän ska i vissa fall vara skyldiga att betala tillbaka de bidrag de fått från kommuner, bl.a. om medlen har använts på ett sätt som utgör brott. Kommuner ska kunna återkräva bidragen i motsvarande situationer. Endast juridiska personer ska få vara enskilda huvudmän inom skolväsendet. En enskild huvudman som avser att lägga ned en skolenhet ska anmäla det till lägeskommunen. Statens skolinspektion och kommunerna ska få utökade befogenheter i samband med tillsyn. Ett system med sanktionsavgifter ska införas, bl.a. vid överträdelse av värdeöverföringsförbud. Skolinspektionen ska i samband med tillsyn och kvalitetsgranskning under vissa förutsättningar få ha samtal med elever under 16 år utan vårdnadshavares samtycke. Statliga åtgärder för rättelse ska i undantagsfall kunna användas för fristående skolor.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns sex reservationer (S, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (V).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:292 Skärpta villkor för friskolesektorn.

Tolv yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden.....	7
Inledning.....	7
Regeringens lagförslag	7
Utskottets ställningstagande.....	13
Förbud mot vinstutdelning	13
Utskottets ställningstagande.....	14
Värdeöverföringsförbud utan begränsningar	14
Utskottets ställningstagande.....	17
Krav på återbetalning vid värdeöverföring	17
Utskottets ställningstagande.....	19
Anpassad reglering för idéburna organisationer och mindre huvudmän	19
Utskottets ställningstagande.....	22
Undantag från kravet på särredovisning för idéburna organisationer	23
Utskottets ställningstagande.....	26
Utvärdering av lagändringarnas konsekvenser	26
Utskottets ställningstagande.....	27
Reservationer	28
1. Förbud mot vinstutdelning, punkt 2 (S, V, MP)	28
2. Värdeöverföringsförbud utan begränsningar, punkt 3 (S, V)	29
3. Krav på återbetalning vid värdeöverföring, punkt 4 (S, V, MP).....	30
4. Anpassad reglering för idéburna organisationer och mindre huvudmän, punkt 5 (S, C, MP).....	30
5. Undantag från kravet på särredovisning för idéburna organisationer, punkt 6 (C, MP)	31
6. Utvärdering av lagändringarnas konsekvenser, punkt 7 (C, MP)	32
Särskilt yttrande.....	34
Regeringens lagförslag, punkt 1 (V).....	34
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	35
Propositionen	35
Följdmotionerna	35
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	37

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i skollagen (2010:800),
2. lag om ändring i lagen (2022:900) om registrering av idéburna organisationer,
3. lag om ändring i lagen (2026:1242) om ändring i skollagen (2010:800).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:292 punkterna 1–3.

2. Förbud mot vinstutdelning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 1 och 4 samt

2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 1 (S, V, MP)

3. Värdeöverföringsförbud utan begränsningar

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4209 av Isabell Mixter m.fl. (V) och

2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 2 (S, V)

4. Krav på återbetalning vid värdeöverföring

Riksdagen avslår motion

2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 3 (S, V, MP)

5. Anpassad reglering för idéburna organisationer och mindre huvudmän

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 5 och

2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 4 (S, C, MP)

6. Undantag från kravet på särredovisning för idéburna organisationer

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4215 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 2 och

2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 5 (C, MP)

7. Utvärdering av lagändringarnas konsekvenser

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4215 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 och

2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 6 (C, MP)

Utskottet föreslår att ärendet får avgöras trots att betänkandet har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då ärendet ska behandlas.

Stockholm den 12 augusti 2026

På utbildningsutskottets vägnar

Joar Forssell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Joar Forssell (L), Anders Ygeman (S), Patrick Reslow (SD), Josefin Malmqvist (M), Linus Sköld (S), Robert Stenkvist (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Mats Wiking (S), Jörgen Grubb (SD), Ulrika Heindorff (M), Isabell Mixter (V), Mathias Bengtsson (KD), Niels Paarup-Petersen (C), Anders Alftberg (SD), Robert Olesen (S) och Mats Berglund (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utbildningsutskottet regeringens proposition 2025/26:292 Skärpta villkor för friskolesektorn. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Lagförslaget har granskats av Lagrådet. Regeringen följer i huvudsak Lagrådets synpunkter och förslag. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag görs dessutom vissa språkliga och redaktionella ändringar.

Fyra motioner har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Bakgrund

Sedan friskolereformen infördes i början av 1990-talet har antalet fristående förskolor och skolor ökat, och allt fler barn och ungdomar får sin utbildning i fristående förskolor eller skolor. Statistik från Skolverket visar exempelvis att andelen elever i fristående grundskolor har ökat från 14 procent läsåret 2013/14 till 17 procent läsåret 2024/25. Andelen elever i fristående gymnasieskolor ökade under samma tidsperiod från 26 till 32 procent. Det finns fler än 800 huvudmän inom grundskolan, av vilka 290 är kommunala och omkring 550 är enskilda huvudmän. Var femte grundskola är fristående och drivs av en enskild huvudman. I gymnasieskolan är mer än var tredje skola fristående, och närmare hälften av huvudmännen är enskilda (210 av 450). När det gäller förskolan togs 22 procent av alla barn emot i en fristående förskola 2023. Hösten det året fanns det ca 1 900 enskilda huvudmän som sammanlagt drev omkring 2 700 fristående förskolor. Det motsvarar 30 procent av landets förskolor.

Ägandet när det gäller fristående förskolor och skolor har förändrats sedan reformen genomfördes. Förskolan dominerades inledningsvis av icke-vinstdrivande aktörer, och inom grundskolan fanns ett inte obetydligt antal fristående skolföretag som endast drev en eller ett par skolenheter. Antalet aktieföretag har dock sedan dess växt snabbt, både till antal och storlek. Mindre företag har delvis slagits ut, gått ihop eller köpts upp. I dag är de stora skolkoncernerna betydande ägare inom skolväsendet. I vissa fall är ägarna av bolagen fonder och riskkapitalbolag. Bolagen kan ingå i stora koncerner vars verksamhet spänner över hela världen. Inom grundskolan driver de största koncernerna 29 procent av skolorna, och inom gymnasieskolan 56 procent (Skolverkets statistik läsåret 2022/23). Även när det gäller fristående förskolor drivs en betydande andel i dag av bolag, 47 procent 2024 enligt Skolverkets statistik. Ett mål med friskolereformen var att bättre engagera föräldrar, t.ex. i

form av föräldrakooperativ. I dag drivs dock majoriteten av de fristående grundskolorna (63 procent) av aktiebolag, vilket kan jämföras med 1,5 procent 1991.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att villkoren skärps för enskilda huvudmän för fristående skolor, förskolor och fritidshem. Syftet är att förbättra skolväsendet genom att främja enskilda huvudmäns långsiktighet samt att hålla borta oseriösa och olämpliga aktörer med kortsiktiga vinstintressen. Förslagen innebär i huvudsak följande:

- Ett värdeöverföringsförbud ska införas i tre situationer: vid nyetablering, ägandeförändring och tillsynsföreläggande. Förbudet innebär att medlen ska stanna kvar i verksamheterna och krav på särredovisning ska göra det möjligt att följa att ett förbud efterlevs.
- Skärpta krav på enskilda huvudmäns långsiktighet och ekonomi ska införas och kontrolleras både vid ansökan om godkännande och vid tillsyn.
- Enskilda huvudmän ska i vissa fall vara skyldiga att betala tillbaka de bidrag de fått från kommuner, bl.a. om medlen har använts på ett sätt som utgör brott. Kommuner ska kunna återkräva bidragen i motsvarande situationer.
- Endast juridiska personer ska få vara enskilda huvudmän inom skolväsendet.
- En enskild huvudman som avser att lägga ned en skolenhet ska anmäla det till lägeskommunen.
- Statens skolinspektion och kommunerna ska få utökade befogenheter i samband med tillsyn. Ett system med sanktionsavgifter ska införas, bl.a. vid överträdelse av värdeöverföringsförbud. Skolinspektionen ska i samband med tillsyn och kvalitetsgranskning under vissa förutsättningar få ha samtal med elever under 16 år utan vårdnadshavares samtycke. Statliga åtgärder för rättelse ska i undantagsfall kunna användas för fristående skolor.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Utskottets överväganden

Inledning

Betänkandet är disponerat så att utskottet inleder med att behandla regeringens lagförslag. Därefter behandlas motionsyrkanden som innehåller förslag om tillkännagivanden till regeringen i frågor som anknyter till propositionens förslag.

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i bl.a. skollagen. Jämför det särskilda yttrandet (V).

Propositionen

Förbud mot värdeöverföringar i vissa situationer för enskilda huvudmän

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att ett värdeöverföringsförbud ska införas i skollagen i tre olika situationer för enskilda huvudmän som driver förskoleenheter, skolenheter eller fristående fritidshem. Situationerna ska avse nyetablering, ägandeförändring och vissa tillsynsförelägganden, och värdeöverföringsförbudet ska gälla under fem år vid nyetablering, under tre år vid ägandeförändring och under två år vid ett föreläggande. Ett beslut om värdeöverföringsförbud ska gälla omedelbart.

Med värdeöverföring i skollagen ska avses en affärshändelse som medför att den delen av en juridisk persons förmögenhet som är hänförlig till en enhet minskar, såvida inte affärshändelsen är av rent affärsmässig karaktär för enheten.

En enskild huvudman som bedriver verksamhet i fler än en enhet ska redovisa den verksamhet som bedrivs i respektive enhet särskilt (särredovisning). En särredovisning ska bl.a. innehålla resultaträkning, balansräkning och upplysning om värdeöverföringar enligt skollagen. Bokföringslagens bestämmelser om årsbokslut och tilläggsupplysningar i årsbokslut ska tillämpas när särredovisningen upprättas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om särredovisning.

I fråga om verksamhet som bedrivs i kommission, dvs. verksamhet som ett företag bedriver i eget namn men för ett annat företags räkning, ska en enskild huvudmans årsredovisning eller årsbokslut innehålla fullständiga resultat- och

balansräkningar samt upplysningar. En enskild huvudman ska låta en auktoriserad eller godkänd revisor granska årsredovisningen eller årsbokslutet enligt den associationsrättsliga lag som är tillämplig för huvudmannen eller, om en sådan lag saknas, revisionslagen. Om en enskild huvudman har upprättat en särredovisning enligt krav i skollagen ska en revisor yttra sig över den. Vid ett värdeöverföringsförbud ska en revisor också yttra sig över om det har skett någon värdeöverföring enligt skollagen från enheten. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om revisors yttrande om särredovisning och yttrande om värdeöverföringar.

Beslut om värdeöverföringsförbud vid nyetablering och ägandeförändring samt förelägganden med värdeöverföringsförbud ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det ska krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

Tillsynsmyndigheterna ska ha tillsyn över de föreslagna bestämmelserna om värdeöverföringsförbud, särredovisning, redovisning av verksamhet som bedrivs i kommission, revisionskrav, anmälan om ägandeförändring, anmälan om skolnedläggning och skyldighet att lämna handlingar till tillsynsmyndigheten.

Endast enskilda som är juridiska personer ska kunna godkännas som huvudmän inom skolväsendet.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen redovisar skälen för förslagen i avsnitt 6 i propositionen.

Kraven på enskilda huvudmäns ekonomi och långsiktighet skärps

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att den som ansöker om att bli godkänd som enskild huvudman för en utbildning ska ha för avsikt att bedriva verksamheten långsiktigt.

Vid bedömningen av om en enskild har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten ska hänsyn tas till den enskildes resultat, egna kapital, likviditet och andra omständigheter av betydelse för den enskildes ekonomiska ställning. Vid bedömningen ska övervägande skäl tala för att den enskilde har ekonomiska förutsättningar att driva verksamheten i minst två år.

En enskild huvudman som avser att lägga ned en skolenhet ska anmäla det skriftligt till den kommun där skolenheten är belägen. En sådan anmälan ska ha kommit in senast den 1 november för en nedläggning som ska genomföras nästkommande läsår eller under lovet närmast före det läsåret.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen redovisar skälen för förslagen i avsnitt 7 i propositionen.

Återbetalning och återkrav av kommunala bidrag

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att en enskild huvudman som fått kommunala bidrag ska vara återbetalningsskyldig till den utbetalande kommunen om bidraget beviljats på felaktig grund eller med ett för högt belopp. Återbetalningsskyldigheten ska gälla det som har betalats ut för mycket.

En enskild huvudman som fått bidrag enligt skollagen ska vara återbetalningsskyldig till den utbetalande kommunen i fråga om bidrag som har använts på ett sätt som utgör brott. För brottet ska det vara föreskrivet strängare straff än böter. Återbetalningsskyldigheten ska inte gälla om huvudmannen inom skälig tid har återkrävt eller återfått medlen som använts i brottet.

En enskild huvudman som fått bidrag i form av tilläggsbelopp för ett barn eller en elev som har ett omfattande behov av särskilt stöd ska vara återbetalningsskyldig till den utbetalande kommunen om huvudmannen helt eller delvis inte har genomfört de stödåtgärder som tilläggsbeloppet beviljades för. Återbetalningsskyldigheten gäller den del av tilläggsbeloppet som inte har använts till sådana stödåtgärder som bidraget beviljades för. Huvudmannen ska dock inte vara återbetalningsskyldig om hela tilläggsbeloppet har använts till stödåtgärder som bidrag beviljats för och kostnaderna har varit skäliga.

Om en enskild huvudman är skyldig att återbetala kommunala bidrag ska den utbetalande kommunen få besluta att kräva tillbaka bidraget.

Om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid ska dröjsmålsränta tas ut på beloppet.

Den utbetalande kommunen ska helt eller delvis få sätta ned ett krav på återbetalning om det finns särskilda skäl.

Beslut om återkrav ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det ska krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen redovisar skälen för förslagen i avsnitt 8 i propositionen.

Riksdagens tillkännagivande om utredning om skolpengen

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att regeringen ska utreda vissa frågor om skolpengen (bet. 2021/22:UbU32 punkt 9, rskr. 2021/22:362). Regeringen gav en särskild utredare i uppdrag att utreda frågan genom att den 6 juli 2023 besluta om tilläggsdirektiv (dir. 2023:109) till Utredningen om vinst i skolan (U 2022:08). Den 7 april 2025 överlämnade utredningen delbetänkandet Skärpta villkor för friskolesektorn (SOU 2025:37) som ligger till grund för regeringens förslag i denna proposition. Regeringen bedömer därmed att riksdagens tillkännagivande om utredningen om skolpengen får anses tillgodosett och därmed slutbehandlat.

*Tillsynsmyndigheterna ska få skarpare sanktionsmöjligheter***Regeringens förslag***Sanktionsavgifter ska införas som komplement till viten*

Regeringen föreslår att en tillsynsmyndighet ska besluta om sanktionsavgift för en huvudman som står under myndighetens tillsyn

1. vid överträdelse av ett värdeöverföringsförbud som tillsynsmyndigheten har beslutat om enligt skollagen
2. om en anmälan, som avser förändringar i den krets av personer hos huvudmannens ledning som enligt skollagen ska ha insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt ska bedömas vara lämpliga, inte gjorts i rätt tid
3. om en anmälan, som avser förändringar av det bestämmande inflytandet över huvudmannen genom ändringar av det direkta eller indirekta ägandet, inte gjorts i rätt tid
4. om en anmälan om att enskild huvudman avser att lägga ned en skolenhet inte gjorts i rätt tid eller
5. om en kopia av årsredovisning eller årsbokslut, revisionsberättelse, särredovisning, revisors yttrande om särredovisning, eller revisors yttrande om värdeöverföring inte kommit in till tillsynsmyndigheten i rätt tid.

Sanktionsavgifter ska fastställas till belopp om lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor vid överträdelse av bestämmelserna enligt punkterna 1–4 ovan. När sanktionsavgiftens storlek bestäms ska tillsynsmyndigheten beakta överträdelsens karaktär och svårhetsgrad, om huvudmannen tidigare har varit skyldig att betala en sanktionsavgift och vad som är känt om huvudmannens ekonomiska förhållanden. Sanktionsavgifter som beslutas vid överträdelse av bestämmelserna enligt punkten 5 ovan ska tas ut med fasta belopp. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om storleken på sådana sanktionsavgifter.

Tillsynsmyndigheten ska helt eller delvis få sätta ned en sanktionsavgift om det finns särskilda skäl.

Ett beslut om sanktionsavgift ska få fattas endast om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom fem år från den dag då överträdelsen ägde rum.

Beslut om sanktionsavgifter ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det ska krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

En sanktionsavgift ska betalas inom 30 dagar från det att beslutet om sanktionsavgift har vunnit laga kraft, eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Sanktionsavgiften ska tillfalla staten.

Statliga åtgärder för rättelse införs för fristående skolor

När det gäller en verksamhet som bedrivs av en enskild huvudman för grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller sådant fritidshem som anordnas vid en skolenhet med grundskola eller anpassad grundskola föreslår regeringen att Skolinspektionen ska få besluta att staten på huvudmannens bekostnad ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse (statliga åtgärder för rättelse), om

- huvudmannen inte har följt ett föreläggande om att fullgöra sina skyldigheter i fråga om de föreskrifter eller villkor som gäller för godkännandet och
- missförhållandet är allvarligt.

Inom tre år från ett beslut om ett föreläggande som gäller ett allvarligt missförhållande ska statliga åtgärder för rättelse få beslutas trots att föreläggandet har följts, om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten.

Beslut om statliga åtgärder för rättelse för verksamhet som bedrivs av en enskild huvudman ska bara få fattas om det finns särskilda skäl för att inte återkalla godkännandet för huvudmannen.

Det ska bli lättare att besluta om återkallelse, verksamhetsförbud eller statliga åtgärder för rättelse vid allvarliga missförhållanden

Regeringen föreslår att förutsättningarna för återkallelse av godkännanden, medgivanden eller beslut om rätt till bidrag, för verksamhetsförbud hos en kommun eller region och för statliga åtgärder för rättelse hos en huvudman ska ändras på så sätt att kravet på att huvudmannen redan före det första föreläggandet visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten tas bort. Vidare ska tidsperioden mellan beslutet om ett föreläggande som gäller ett allvarligt missförhållande och när de strängaste sanktionerna kan bli aktuella förlängas från två år till tre år.

Tillsynsmyndigheten ska i ett föreläggande om ett allvarligt missförhållande upplysa om att ett konstaterat allvarligt missförhållande inom tre år från beslutet om föreläggande kan leda till återkallelse, verksamhetsförbud eller statliga åtgärder för rättelse.

Skolinspektionen ska under vissa förutsättningar få ha samtal med elever som är under 16 år utan vårdnadshavares samtycke

Regeringen föreslår att Skolinspektionen ska få ha samtal med en elev under 16 år trots att vårdnadshavaren inte har gett sitt samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande om det är nödvändigt för att åstadkomma en effektiv tillsyn och kvalitetsgranskning. Efter samtalet ska vårdnadshavaren på lämpligt sätt underrättas om att det har hållits samtal med eleven.

Samtalet ska föras med respekt för elevens person och intressen och på ett sådant sätt att eleven inte riskerar att ta någon skada av det. Hänsyn ska tas till elevens ålder och mognad samt förhållanden i övrigt.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen redovisar skälen för förslagen i avsnitt 9 i propositionen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2027.

De nya bestämmelserna om villkor för godkännande och värdeöverföringsförbud vid nyetablering ska tillämpas första gången i fråga om ansökningar om godkännande som huvudman inom skolväsendet för utbildning som startar efter den 30 juni 2028. I fråga om sådana ansökningar får de nämnda bestämmelserna tillämpas även före ikraftträdandet.

För godkännanden som huvudman för utbildning som startar efter ikraftträdandet men före den 1 juli 2028 gäller de äldre bestämmelserna om villkor som enskilda huvudmän fortlöpande ska uppfylla, dock längst t.o.m. den 30 juni 2028.

De nya bestämmelserna om särredovisning och om revisors granskning ska tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av juni 2027.

De nya bestämmelserna om sanktionsavgift ska inte tillämpas på överträdelser som har ägt rum före ikraftträdandet.

De nya bestämmelserna om återbetalning och återkrav av kommunala bidrag, och överklagande av sådana återkrav, ska inte tillämpas på bidrag som betalats ut före ikraftträdandet.

De nya bestämmelserna om återbetalning och återkrav av kommunala bidrag ska tillämpas även för enskilda huvudmän som fram till utgången av juni 2028 bedriver utbildning i förskoleklassen enligt övergångsbestämmelser med anledning av införandet av en tioårig grundskola.

En fysisk person som vid lagens ikraftträdande är godkänd som enskild huvudman enligt äldre bestämmelser ska få fortsätta att bedriva verksamheten med stöd av godkännandet t.o.m. den 30 juni 2029. Godkännandet upphör att gälla den 1 juli 2029, eller den 1 juli 2028 för godkännande som avser förskoleklassen.

De nya bestämmelserna om värdeöverföringsförbud och särredovisning ska inte tillämpas på en enskild huvudman som är en fysisk person.

Den nya bestämmelsen om värdeöverföringsförbud vid nyetablering ska inte heller tillämpas på en skolenhet, förskoleenhet eller ett fristående fritidshem vars huvudman är en juridisk person där det bestämmande inflytandet utövas av en fysisk person som vid ikraftträdandet var godkänd som huvudman för enheten enligt äldre bestämmelser.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen redovisar skälen för förslagen i avsnitt 10 i propositionen.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som går emot att riksdagen nu antar regeringens lagförslag. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

Utskottet har vidare inget att invända mot regeringens redovisning av det tillkännagivande som regeringen anser är slutbehandlat genom förslagen i propositionen.

Utskottet övergår nu till att under särskilda rubriker behandla de motionsyrkanden som innehåller förslag om tillkännagivanden i frågor som anknyter till lagförslagen.

Förbud mot vinstutdelning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förbud mot vinstutdelning.
Jämför reservation 1 (S, V, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att vinstuttag ur skolan ska förbjudas. Enligt motionärerna föreslår regeringen inget verkligt vinstförbud i propositionen, utan bara begränsningar i vissa fall. I samma motion yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen omgående ska tillsätta en utredning som utreder ett verkligt vinstförbud i skolan och förskolan.

I kommittémotion 2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att en utredning snarast ska föreslå hur ett förbud mot vinstutdelning från enskilda huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem samt gymnasieskola och anpassad gymnasieskola kan införas.

Propositionen

Den dåvarande regeringen beslutade den 30 juni 2022 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på en reglering som säkerställer att de skattemedel som avsätts för skolan används till det medlen är avsedda för, nämligen att finansiera driften av skolverksamheter (dir. 2022:102). Utredaren skulle bl.a. föreslå hur ett förbud mot vinstutdelning från enskilda huvudmän kan införas. Utredningen, som antog namnet Utredningen om vinst i skolan, fick den 6 juli 2023 genom tilläggsdirektiv, som den nuvarande regeringen

beslutade, ett ändrat uppdrag och skulle i stället föreslå ett förbud mot vinstutdelning eller annan begränsning av vinstutdelning under de första åren efter en nyetablering, vid ägandeförändring och vid kvalitetsbrister. Utredningen fick också i uppdrag att bl.a. föreslå en utvidgad ägar- och ledningsprövning, en möjlighet till återkrav av s.k. skolpeng och skärpta sanktioner vid tillsyn (dir. 2023:109). I tilläggsdirektiv den 19 september 2024 angavs att uppdraget i nämnda delar skulle redovisas i ett delbetänkande senast den 28 mars 2025 (dir. 2024:85). Utredningen överlämnade den 7 april 2025 delbetänkandet Skärpta villkor för friskolesektorn (SOU 2025:37). I denna proposition behandlas förslagen som framgår av avsnitten 5.7, 6.6, 8.5, 9.1, 9.2, 9.3, 11.2, 12.5 och 13.5 i utredningens delbetänkande.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till redogörelsen för ärendets beredning i avsnitt 3 i propositionen i den del som avser direktiv och tilläggsdirektiv till Utredningen om vinst i skolan avstyrker utskottet motionerna 2025/26:4214 (S) yrkandena 1 och 4 samt 2025/26:4225 (MP) yrkande 1.

Värdeöverföringsförbud utan begränsningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om värdeöverföringsförbud utan begränsningar.

Jämför reservation 2 (S, V).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att det ska införas ett generellt förbud mot värdeöverföringar från skola och förskola. Motionärerna anser att lagstiftningen ska ändras så att skolans pengar stannar i skolan.

I kommittémotion 2025/26:4209 av Isabell Mixter m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att det införs ett totalt värdeöverföringsförbud. Enligt motionärerna är propositionen ett steg i rätt riktning, men den gör för lite för att komma till rätta med de problem som friskolesystemet skapar.

Propositionen

Det behövs ett värdeöverföringsförbud i vissa situationer

Regeringen framhåller i propositionen att det är frivilligt för enskilda huvudmän att bedriva utbildning inom skolväsendet. En enskild huvudman får, efter godkännande från Skolinspektionen eller en kommun, ett förtroende av det

allmänna att mot ersättning bedriva en samhällsviktig verksamhet. Dagens reglering innebär att kommuner är skyldiga att ersätta enskilda huvudmän för varje elev utifrån samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av medel till de egna skolorna. Det kommunala bidraget följer dock inte med barnet eller eleven till den valda förskolan eller skolan, utan ersättningen för deras utbildning tillfaller den enskilde huvudmannen som fritt kan disponera bidraget. Det finns alltså inget krav på att hela ersättningen ska användas till barnets eller elevens utbildning. Den enskilde huvudmannen kan exempelvis använda bidraget i andra enheter utanför den kommun som lämnat bidraget. För aktörer, t.ex. ett aktiebolag, som bedriver både verksamhet som enskilda huvudmän inom skolväsendet och annan verksamhet än förskola eller skola kan bidraget också användas i dessa andra verksamheter. Enskilda huvudmän som har intäkter som överstiger kostnaderna för verksamheten, kan även dela ut en del av vinsten till ägarna. Granskningar som Skolinspektionen genomfört visar att både stora och små aktörer har haft en relativt hög lönsamhet samtidigt som det vid tillsyn av skolverksamheten framkommit att det finns stora brister. Exempel på brister som lyfts fram är att elever inte har fått sin garanterade undervisningstid och brister i arbetet med att ge särskilt stöd. På några skolor har elever inte heller haft tillgång till ändamålsenliga lokaler (se t.ex. Skolinspektionens årsrapport 2023). Detta är inte en rimlig ordning, anser regeringen. Det är enligt regeringen ett stort problem att det är möjligt för de ansvariga att dela ut vinster till sina ägare trots att det finns brister som påverkar rätten till en god utbildning i verksamheten.

Regeringen betonar att det är en absolut förutsättning att de som äger och driver företag inom skolväsendet har ett långsiktigt och seriöst engagemang som lever upp till samhällets krav. Det finns ett behov av åtgärder från samhällets sida som syftar till att säkerställa att offentliga skattemedel som är avsedda för barns och elevers utbildning inom skolväsendet också går till deras utbildning. Det skulle enligt regeringen även gagna alla seriösa och engagerade aktörer som driver fristående skolor om systemet i större utsträckning kan hålla oseriösa och olämpliga aktörer borta.

Regeringen anser att en lämplig åtgärd för att öka långsiktigheten och säkerställa att offentliga medel i högre grad används till det de är avsedda för kan vara att införa ett förbud mot värdeöverföringar från förskole- och skolverksamheter i vissa situationer, t.ex. i uppbyggnadsfasen eller vid konstaterade brister i verksamheten. I sådana situationer är det angeläget att alla ekonomiska resurser riktas mot verksamheten och barnens och elevernas behov och att medel inte tas ut från verksamheten genom t.ex. vinstutdelning.

Regeringen konstaterar att det finns flera sätt att överföra resurser från en enskild huvudman till aktörer som ägare och medlemmar. Det kan utöver vinstutdelning t.ex. handla om att förvärva egendom till överpris eller att betala ut löner som inte motsvaras av utfört arbete. I dessa situationer handlar det om andra typer av värdeöverföringar än bara den vinst som ett företag gör. En enskild huvudman som även bedriver annan verksamhet kan också överföra medel som är avsedda för skolan till helt annan verksamhet.

Regeringen konstaterar också att många olika huvudmän, inte enbart de som är aktiebolag, kan generera vinster och göra värdeöverföringar. Ekonomiska föreningar ska ha till syfte att främja medlemmarnas ekonomiska intressen och kan dela ut vinst till medlemmarna. En ideell förening kan bedriva ideell verksamhet för ett ekonomiskt syfte. Det är vidare vanligt att stiftelser har till ändamål att generera vinst som ska användas till förmån för destinatarerna. En stiftelse kan ha till ändamål att bedriva skolverksamhet, men också att stödja annan verksamhet där skolverksamheten blir ett medel och inte ett mål.

Regeringen bedömer att det är en väl avvägd åtgärd med ett värdeöverföringsförbud som omfattar alla enskilda huvudmän och gäller i vissa situationer, där utbildningsverksamheten bedöms kunna drabbas negativt om medel förs ut därifrån.

Regeringen föreslår att det ska införas ett värdeöverföringsförbud i skollagen för fristående förskolor, skolor och fritidshem som ska gälla i tre situationer: vid nyetablering, vid ägandeförändring och vid vissa tillsynsförelägganden om brister i huvudmannens verksamhet. Ett värdeöverföringsförbud är ett förbud mot att göra värdeöverföringar under viss tid. Förbuden föreslås gälla i fem år vid nyetablering, i tre år vid ägandeförändring samt i två år vid förelägganden.

Det behöver definieras vad som avses med värdeöverföringar i skollagen

Regeringen framhåller i propositionen att syftet med värdeöverföringsförbuden är att offentliga medel ska stanna kvar i de utbildningsverksamheter som de lämnats för och att säkerställa att enskilda huvudmän inom skolväsendet är seriösa och långsiktiga. Definitionen av värdeöverföringar är därför central för regleringens effektivitet och rättssäkerhet.

Det finns många sätt att överföra resurser från en skolhuvudman till aktörer som ägare och medlemmar. Utöver vinstutdelning kan det handla om att t.ex. sälja egendom till underpris eller betala löner som inte motsvaras av den tjänst eller det arbete som utförs. Regeringen konstaterar att för att undvika att ett värdeöverföringsförbud i praktiken blir verkningslöst måste all överföring av värde till annan som sker på icke affärsmässiga grunder inkluderas. Det är viktigt att regleringen av värdeöverföringar i skollagen fångar upp alla relevanta överföringar på ett sådant sätt att värdeöverföringsförbuden får avsedd effekt i praktiken och inte kan kringgå. För att föreslagna värdeöverföringsförbud ska få någon faktisk betydelse bedömer regeringen också att definitionen av värdeöverföringar måste utgå från enhetsnivån. Detta talar enligt regeringen för att det med värdeöverföring enligt skollagen ska avses alla affärshändelser som medför att förmögenheten i en enhet minskar och som inte är av rent affärsmässig karaktär för enheten.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till förslagen i avsnitt 6.2 i propositionen om att det ska införas ett värdeöverföringsförbud i vissa situationer samt till redovisningen av skälen för dessa förslag i samma avsnitt, avstyrker utskottet motionerna 2025/26:4209 (V) och 2025/26:4214 (S) yrkande 2.

Krav på återbetalning vid värdeöverföring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om krav på återbetalning vid värdeöverföring.

Jämför reservation 3 (S, V, MP).

Motionen

I kommittémotion 2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att krav på återbetalning ska införas för friskolor som bryter mot förbud mot värdeöverföringar.

Propositionen

Enskilda huvudmän ska vara skyldiga att återbetala bidrag i vissa fall

Regeringen redogör för att det i dag inte finns någon begränsning i fråga om hur ofta eller när ett barn eller en elev kan byta förskola eller skola, utan det kan ske när som helst under läsåret och vid ett obegränsat antal tillfällen, under förutsättning att det finns plats på den förskola eller skola som barnet eller eleven önskar byta till. Det kan vidare förekomma att en enskild huvudman underlåtit att rapportera förändringar i antal barn och elever i verksamheten som uppstått på grund av skolbyten, eller att det uppstått en naturlig eftersläpning i rapporteringen till den utbetalande kommunen. Det kan leda till att bidrag beviljas på felaktig grund eller med för högt belopp. Det är enligt regeringen helt oacceptabelt att det förekommer att enskilda huvudmän tar emot kommunala bidrag för elever som inte har varit närvarande i skolan. Regeringen föreslår att enskilda huvudmän som tagit emot kommunala bidrag som betalats ut på felaktig grund eller med för högt belopp ska vara skyldiga att återbetala sådana bidrag. Återbetalningsskyldigheten ska gälla det belopp som överstiger det belopp som huvudmannen var berättigad till.

Att det förekommer att kommunala bidrag används i brott är naturligtvis helt oacceptabelt och djupt allvarligt, menar regeringen. Det innebär inte bara att skattemedel missbrukas utan också att elever riskerar att inte få en utbildning av hög kvalitet, vilket de har rätt till. Välfärdsbrottslighet urholkar tilliten och hotar förtroendet för välfärdssamhället och måste motverkas.

Enligt regeringen är det därför helt centralt att lagstiftningen är tydlig med att kommunala bidrag som har använts i brott ska återbetalas till den utbetalande kommunen. Brott som endast kan leda till böter som påföljd bör dock enligt regeringen inte omfattas. Regeringen föreslår att en enskild huvudman ska vara återbetalningsskyldig till den utbetalande kommunen i fråga om bidrag som har använts på ett sätt som utgör brott och att det för brottet ska vara föreskrivet strängare straff än böter. En enskild huvudman ska dock inte vara återbetalningsskyldig om huvudmannen inom skälig tid återkrävt eller återfått medlen.

Enligt regeringen är det oacceptabelt att ett kommunalt bidrag som betalats ut till en enskild huvudman och som avser att finansiera vissa särskilda extraordinära stödinsatser för ett barn eller en elev inte fullt ut används till dessa insatser. Regeringen föreslår att en enskild huvudman som fått tilläggsbelopp för barn eller elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd ska vara återbetalningsskyldig till den utbetalande kommunen om huvudmannen helt eller delvis inte har genomfört de stödåtgärder som tilläggsbeloppet beviljades för. Återbetalningsskyldigheten ska gälla den del av tilläggsbeloppet som inte har använts till sådana stödåtgärder som bidraget beviljats för. Så länge kostnaderna har varit skäliga ska dock huvudmannen inte vara återbetalningsskyldig om hela tilläggsbeloppet har använts till stödåtgärder som det beviljades för, även om stödåtgärderna inte har kunnat genomföras i sin helhet.

Återbetalningsskyldigheten bör kombineras med en rätt för de utbetalande kommunerna att återkräva bidragen

Regeringen konstaterar i propositionen att det i dag finns vissa begränsade möjligheter enligt förvaltningslagen (2017:900) för de utbetalande kommunerna att återkräva medel. Samtidigt råder det en osäkerhet bland kommuner om och i så fall när de har rätt att återkräva utbetalda bidrag. Regeringen konstaterar att införandet av en återbetalningsskyldighet för de enskilda huvudmännen riskerar att bli verkningslös om den inte kombineras med en rätt för de utbetalande kommunerna att återkräva medlen. Enligt regeringen kan det inte uppfattas som annat än stötande att det i dag inte finns tydliga regler om att offentliga medel som t.ex. använts i brottslig verksamhet eller som tagits emot på felaktig grund ska kunna återkrävas. Det finns alltså starka skäl för att tydliggöra en sådan rätt för kommunerna så att oseriösa aktörer inte tillåts tillskansa sig medel som de inte har rätt till. Regeringen kan konstatera att det i första hand är de enskilda huvudmännen som självmant ska återbetala bidrag som används felaktigt eller som betalats ut på felaktig grund i enlighet med förslagen ovan. Genom att kombinera denna skyldighet med en rätt för de utbetalande kommunerna att återkräva bidragen, om det uppdagas att bidragen har använts felaktigt och den enskilda huvudmannen inte levt upp till sin skyldighet att återbetala medlen, kan det bättre säkerställas att offentliga medel används till det pengarna är till för. Regeringen föreslår således att den

utbetalande kommunen ska ha rätt att återkräva bidrag i motsvarande situationer som regeringen föreslår ska gälla i fråga om återbetalningsskyldighet för enskilda huvudmän (se ovan).

Regeringen konstaterar att riksdagen i maj 2026 beslutade i enlighet med förslagen i propositionen Offentlighetsprincipen med lättnadsregler för enskilda mindre huvudmän i skolväsendet (prop. 2025/26:191, bet. 2025/26:UbU20, rskr. 2025/26:277). Riksdagens beslut innebär att offentlighetsprincipen ska gälla även för enskilda huvudmän. I och med beslutet kommer enskilda huvudmän fr.o.m. den 1 januari 2027 att jämföras med myndigheter vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL. Det innebär att en enskild huvudman kommer att vara skyldig att på begäran av en annan myndighet, i detta fall den bidragsbetalande kommunen, lämna en uppgift som den förfogar över, om inte uppgiften är sekretessbelagd eller det skulle hindra arbetets behöriga gång (6 kap. 5 § OSL). Regeringen bedömer att den nya regleringen ökar kommuners möjlighet till insyn i de enskilda huvudmännens verksamheter avsevärt, vilket är viktigt för hanteringen av återkrav.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till förslagen i avsnitt 8 i propositionen om att enskilda huvudmän ska vara skyldiga att återbetala kommunala bidrag i vissa fall, i kombination med en rätt för de utbetalande kommunerna att återkräva bidragen, samt till redovisningen av skälen för dessa förslag i samma avsnitt, avstyrker utskottet motion 2025/26:4214 (S) yrkande 3.

Anpassad reglering för idéburna organisationer och mindre huvudmän

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om anpassad reglering för idéburna organisationer och mindre huvudmän.

Jämför reservation 4 (S, C, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag som säkerställer att ekonomiska krav och tillståndsprövning inom friskolesektorn utformas så att idéburna aktörer och mindre huvudmän inte missgynnas i förhållande till stora skolkoncerner.

I kommittémotion 2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att värna idéburna skolenheters särart och om omfattningen av ett värdeöverföringsförbud. Enligt motionärerna riskerar

värdeöverföringsförbud att få oproportionerliga konsekvenser för idéburna huvudmän. Motionärerna vill därför att regeringen överväger en anpassad reglering som tar hänsyn till deras associationsform och särart.

Propositionen

Regeringen redovisar konsekvenserna av förslagen för enskilda huvudmän i avsnitt 11 i propositionen.

Förslaget att införa värdeöverföringsförbud i vissa situationer

Av redovisningen framgår att regeringen bedömer att förslaget om värdeöverföringsförbud i vissa situationer är väl avvägt och proportionerligt i förhållande till syftet att säkerställa att offentliga medel används till det de faktiskt är avsedda för, dvs. skolverksamhet. Värdeöverföringsförbud föreslås gälla i tre situationer: vid nyetablering, vid ägandeförändring och i samband med tillsynsförelägganden vid brister.

Enligt regeringen kommer ett värdeöverföringsförbud vid nyetablering generellt att ha endast en marginell påverkan på icke-vinstdrivande aktörer. Dessa har redan i dag en mycket begränsad möjlighet och vilja att ta ut överskott och dela ut till intressenter. Däremot kan ett tidsbegränsat värdeöverföringsförbud vid nyetablering leda till att oseriösa kortsiktiga aktörer avstår från att starta nya skolor, förskolor eller fristående fritidshem som de annars hade planerat. För dessa kan möjligheten att snabbt få avkastning på sina investeringar vara avgörande för viljan att etablera sig, vilket med förslaget nu kommer att stoppas, enligt regeringen.

När det gäller förslaget om värdeöverföringsförbud vid ägandeförändring bedömer regeringen att det kan ha viss påverkan för företagande eftersom vissa vinstdrivande aktörer de första åren efter uppköp av en befintlig enhet troligtvis förväntar sig avkastning. Regeringens förslag innebär att det inte på samma sätt som i dag kommer att vara möjligt att köpa lönsamma enheter och direkt ta ut medel från dem. Därmed kommer förvärv inte att vara lika intressant för oseriösa aktörer med ett affärsmässigt spekulativt eller kortsiktigt ekonomiskt intresse. Regeringen bedömer sammantaget att förslaget visserligen får konsekvenser för enskilda huvudmän, men är väl avvägt och nödvändigt för att säkerställa att endast långsiktiga och seriösa aktörer verkar inom skolväsendet och att offentliga medel som avsatts till skolverksamheten också används för att barn och elever ska få en utbildning av god kvalitet.

När det gäller förslaget om att tillsynsförelägganden vid brister ska få förenas med värdeöverföringsförbud bedömer regeringen att det kan leda till ett minskat intresse bland oseriösa och kortsiktiga vinstdrivande aktörer för att driva förskolor och skolor. Enskilda huvudmän med bristande förmåga att bedriva verksamhet med god kvalitet kommer att riskera att få upprepade värdeöverföringsförbud. Konsekvensen av förslaget innebär att skolväsendet till större del kommer att bestå av seriösa aktörer med långsiktiga mål och ekonomiskt stabil verksamhet. Förslaget uppmuntrar också enskilda

huvudmän att lägga resurserna på att förbättra utbildningsverksamheten. Regeringen anser att förslaget är proportionerligt. Det kan konstateras att förslaget inte innebär att tillsynsmyndigheternas förelägganden om brister alltid måste förenas med ett värdeöverföringsförbud. Förslaget innebär att åtgärden kan tas till när tillsynsmyndigheten anser att det behövs.

Förslaget om särredovisning

Regeringen konstaterar att endast en tredjedel (ca 800) av de enskilda huvudmännen kommer att omfattas av kraven på särredovisning. Övriga två tredjedelar (närmare 1 600) av huvudmännen kommer inte att behöva förändra sin redovisning. Större företag med flera enheter får de högsta totala kostnaderna, medan de minsta aktörerna som omfattas av bestämmelserna får högst kostnad per enhet. Kostnaden för att upprätta en särredovisning kan variera beroende på hur många enheter en enskild huvudman har, vilken omsättning huvudmannen har och i vilken företagsform verksamheten bedrivs. Regeringen bedömer emellertid att det kommer att uppstå vissa övergångskostnader när en enskild huvudman för första gången upprättar särredovisning, t.ex. i samband med organisatoriska förändringar samt it- och systemförändringar. Det kan krävas anpassning av arbetssätt och processer för att kunna separera delarna i företagets samlade redovisning till redovisning på enhetsnivå. It- och systemkostnaderna består bl.a. av en eventuell anpassning av ekonomisystem. Utöver övergångskostnader kommer särredovisningskravet att innebära årligen återkommande merkostnader. Regeringen beräknar att kostnaden för att upprätta särredovisning per enhet uppgår till ca 50 000 kronor per år. De huvudmän som har flera enheter kan få skalfördelar som sänker kostnaden för särredovisning per enhet till ca 35 000 kronor per år.

Regeringen framhåller i propositionen att kravet på särredovisning inte omfattar de mindre aktörer som bedriver skolverksamhet i bara en enhet och ingen annan verksamhet därutöver. Regeringen kan också konstatera att Regelrådet över lag finner att konsekvensutredningen är tydlig och väl genomförd och att utredningens beskrivning av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är godtagbar.

Regeringen konstaterar vidare att utredningen har övervägt andra förslag, t.ex. ett krav på att en enskild huvudman endast får ha en enhet som ett sätt att kontrollera ett värdeöverföringsförbud, men funnit att särredovisning skulle vara en mindre ingripande åtgärd. Regeringen gör samma bedömning och anser att kravet på särredovisning är en förutsättning för att efterlevnaden av ett värdeöverföringsförbud i vissa situationer ska kunna kontrolleras och för att värdeöverföringsförbud ska få ett fullt genomslag i praktiken. Konsekvenserna bedöms vara proportionerliga och nödvändiga i förhållande till den föreslagna regleringens syfte. De kostnader som uppstår för de enskilda huvudmännen i samband med att det införs krav på särredovisning är av administrativ art och syftar till att skapa insyn i och möjlighet till uppföljning och kontroll av hur offentliga medel används. Hur stor kostnad de enskilda

huvudmännen får beror bl.a. på hur många enheter de har, men också på t.ex. tillgången till ekonomisk kompetens och systemlösningar. I det kommunala bidraget till enskilda huvudmän ingår kompensation för administrativa kostnader, som motsvarar 3 procent av grundbeloppet. Regeringen bedömer i likhet med utredningen att de ökade kostnaderna som för vissa enskilda huvudmän följer av förslaget får anses rymmas inom den administrativa ersättning som ingår i det kommunala bidraget.

Skärpta krav på ekonomiska förutsättningar

För de enskilda huvudmän, eller blivande huvudmän, som inte kan leva upp till de skärpta krav på ekonomiska förutsättningar som föreslås i propositionen blir konsekvensen antingen att ansökan avslås eller att de enskilda huvudmännen i samband med tillsyn föreläggs att åtgärda bristerna. Syftet med förslagen om skärpta krav på de enskilda huvudmännens ekonomi är att det ska finnas tillräckliga förutsättningar för att kunna följa de bestämmelser som gäller för verksamheten enligt skollagen och andra författningar samt för att säkerställa en hög kvalitet på utbildningen. Regeringen bedömer därför att konsekvenserna är rimliga. Förslagen kan bl.a. säkerställa att enskilda huvudmän har förutsättningar att bedriva en kvalitativ och långsiktig verksamhet. Förslagen kan dessutom leda till att potentiella enskilda huvudmän som inte kan svara upp mot regelverket väljer att avstå från att ansöka om att starta verksamhet inom skolväsendet.

Regeringen bedömer att konsekvenserna är proportionerliga i förhållande till syftet med förslagen. I det kommunala bidraget ingår en kompensation för administrativa kostnader som motsvarar 3 procent av grundbeloppet. Regeringen bedömer att de ökade årliga kostnaderna för vissa enskilda huvudmän som följer av förslagen rymms inom den administrativa ersättning som ingår i det kommunala bidraget.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till redovisningen av konsekvenserna av förslagen för enskilda huvudmän i avsnitt 11 i propositionen i de delar som avser värdeöverföringsförbud, särredovisning och ekonomiska förutsättningar avstyrker utskottet motionerna 2025/26:4214 (S) yrkande 5 och 2025/26:4225 (MP) yrkande 2.

Undantag från kravet på särredovisning för idéburna organisationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om undantag från kravet på särredovisning för idéburna organisationer.

Jämför reservation 5 (C, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:4215 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att idéburna skolor, som per definition inte är vinstutdelande, ska undantas från kravet på särredovisning. För dem medför kravet i stället enbart en ökad administrativ börda och kostnader som måste tas från den pedagogiska verksamheten.

I kommittémotion 2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om idéburna skolenheter och särredovisning. Motionärerna menar att förslaget om särredovisning riskerar att drabba mindre idéburna aktörer. I likhet med kommunala huvudmän, som är undantagna från regeln, är idéburna skolor inte heller vinstdrivande. Motionärerna vill därför att idéburna huvudmän inte ska omfattas av samma krav på särredovisning.

Propositionen

Särredovisning för de enskilda huvudmännens enheter innebär ökad transparens

Ett krav på särredovisning kan innebära en viss ökad administration för vissa enskilda huvudmän. Regeringen vill med anledning av detta inledningsvis lyfta fram att ett krav på särredovisning i enlighet med utredningens förslag endast omfattar enskilda huvudmän som har flera enheter eller om samma juridiska person som den enskilde huvudmannen bedriver annan verksamhet utöver en förskola eller skola. Det innebär att kravet inte skulle drabba de mindre aktörer som bedriver skolverksamhet i endast en enhet. Enskilda huvudmän som bara bedriver verksamhet i en enhet och där samma juridiska person som den enskilde huvudmannen inte bedriver annan verksamhet därutöver skulle alltså inte behöva upprätta någon särredovisning eftersom deras årsredovisning eller årsboksut ger tillräcklig information. Enligt utredningens beräkningar kommer endast en tredjedel (804 enskilda huvudmän) av de enskilda huvudmännen att omfattas av kravet på särredovisning. Övriga två tredjedelar (1 578 enskilda huvudmän) kommer således inte att behöva förändra sin redovisning.

Regeringen har förståelse för farhågor om en viss ökning av de enskilda huvudmännens administrativa arbete och kostnader för de huvudmän som med regeringens förslag skulle få sådana kostnader. Regeringen anser emellertid att

vikten av ett krav på särredovisning, som möjliggör tillsyn av ett värdeöverföringsförbud, väger så pass tungt att det får anses rimligt med den administration som blir nödvändig i samband med särredovisningen. Vid denna avvägning beaktar regeringen att utbildning inom skolväsendet är en skattefinansierad och offentligtreglerad verksamhet. Lagstiftningen bör enligt regeringen utformas med utgångspunkt i barnens, elevernas och samhällets intressen. Det är inte en ovillkorlig rättighet för var och en att få vara huvudman inom skolväsendet utan en möjlighet för den enskilde som ges på villkor att de krav som ställs på verksamheten uppfylls. Dessa krav måste kunna ändras för att tillgodose viktiga intressen även om någon eller några huvudmän skulle uppleva det som så betungande att de väljer att avstå från att vara huvudman inom skolväsendet. Att ersätta ett krav på särredovisning med enbart utökad tillsyn vore inte ett tillräckligt kraftfullt verktyg för att tillsynsmyndigheterna ska kunna kontrollera ett värdeöverföringsförbud. Regeringen konstaterar i denna del att Skolinspektionen t.o.m. har lyft fram att ett krav på särredovisning på enhetsnivå är önskvärt för en träffsäker tillsyn och att ett sådant krav bör övervägas oavsett om ett vinstöverföringsförbud införs eller inte. Ett krav på särredovisning och den ökade ekonomiska transparensen som det bedöms innebära kan även leda till ökad likvärdighet och kvalitet när det gäller skolvalet. Enligt regeringen är det viktigt att regleringen i möjligaste mån är organisationsneutral och innebär lika villkor för alla enskilda huvudmän. På så sätt saknar det betydelse hur enskilda huvudmän är organiserade, något som även motverkar strategiska överväganden kring associationsform och ombildning för att exempelvis kunna kringgå ett värdeöverföringsförbud. Regeringen vill också framhålla att syftet med förslagen om värdeöverföringsförbud och krav på särredovisning är att säkerställa att medel i högre utsträckning ska stanna kvar i de utbildningsverksamheter som de lämnats för. Även icke-vinstdrivande aktörer kan enligt det nuvarande regelverket göra verksamhetsfrämmande värdeöverföringar, genom att t.ex. använda medel som varit avsedda för en skola till annan verksamhet.

Kostnaden för att upprätta en särredovisning kan variera beroende på hur många enheter en enskild huvudman har, vilken omsättning huvudmannen har och i vilken företagsform verksamheten bedrivs. I det kommunala bidraget ingår dock redan en kompensation för administrativa kostnader, som motsvarar 3 procent av grundbeloppet. Regeringen bedömer att de kostnader som skulle uppstå för de enskilda huvudmännen genom ett krav på särredovisning är av administrativ art och således därför ingår i den ersättning som ingår i det kommunala bidraget.

Regeringen konstaterar att syftet med ett krav på särredovisning är att det ska vara möjligt att se vilka offentliga medel som är hänförliga till respektive skolenhet, dvs. att bl.a. följa det kommunala bidraget (den s.k. skolpengen), och att därigenom genomföra tillsyn av ett värdeöverföringsförbud. Särredovisning på enhetsnivå gör det lättare att följa hur skolpengen används. En tydligare ekonomisk redovisning på enhetsnivå ökar transparensen och

förbättrar möjligheten för kommunen att i tillsynen granska förskolors ekonomiska stabilitet och långsiktighet. Regeringen anser att ett krav på särredovisning på de enskilda huvudmännen är en nödvändighet som kan underlätta för tillsynsmyndigheterna eftersom det blir enklare att följa upp ekonomiska händelser på ett systematiskt sätt. Regeringen bedömer att en särredovisning på enhetsnivå innebär en ökad transparens och en förbättrad möjlighet till riskbedömning, vilket i sin tur kan innebära en mer träffsäker tillsyn.

Samma regler om särredovisning ska gälla för alla enskilda huvudmän

Enligt regeringen kan det argumenteras för att ett särredovisningskrav kan stå på egna ben, oavsett frågan om värdeöverföringsförbud. Oavsett om en enskild huvudman delar ut vinster eller inte kan ett sådant krav bl.a. underlätta för tillsynsmyndigheternas riskbedömning av tillgängliga ekonomiska resurser. En särredovisning på enhetsnivå kan även innebära en mer träffsäker tillsyn. Enligt regeringen gör en särredovisning det lättare att t.ex. upptäcka ekonomiska orimligheter.

Enligt regeringen är det därutöver också en viktig utgångspunkt att förslagen i möjligaste mån ska vara organisationsneutrala och innebära lika villkor för alla enskilda huvudmän. Regleringen om värdeöverföringsförbud i vissa situationer skulle därmed inte påverkas av om huvudmannen har enheter som bedrivs i en egen huvudman, om en huvudman bedriver förskole- eller skolverksamhet i flera enheter eller om den juridiska person som huvudmannen ingår i också bedriver annan verksamhet. Det är inte ovanligt att samma juridiska person som en enskild huvudman också bedriver annan verksamhet vid sidan om den utbildningsverksamhet som bedrivs med stöd av ett godkännande enligt skollagen.

Regeringen bedömer att ett krav på särredovisning bör gälla oavsett om den enskilde huvudmannen har ett värdeöverföringsförbud för det aktuella räkenskapsåret eller inte. Detta krav kommer att bli ett viktigt verktyg för myndigheternas tillsynsarbete. Om ett krav på särredovisning endast skulle krävas under den tid som det finns ett värdeöverföringsförbud kopplat till den enskilda huvudmannen skulle det dessutom finnas en betydande risk för att det blir svårt att avgöra vilken del av det egna kapitalet som är hänförligt till en viss enhet. Det riskerar i sin tur att leda till att värdeöverföringsförbudet inte omfattar det resultat som ackumulerats i enheten historiskt, utan enbart ett visst års resultat. Därmed ökar risken för att ett värdeöverföringsförbud kan kringgå. För att tillsynsmyndigheten ska få ett bra och jämförbart underlag som innebär att värdeöverföringsförbudet enklare kan kontrolleras bedömer regeringen att detta är en nödvändig åtgärd.

Kommuner kommer inte att omfattas av kravet på särredovisning

Regeringen kan konstatera att ett syfte med kravet på särredovisning för enskilda huvudmän är att det ska bli bättre insyn i hur kommunala och statliga medel används, men också att det behövs en särredovisning för att kunna kontrollera det föreslagna värdeöverföringsförbudet. Det förbudet riktar sig direkt mot förskole- och skolenheterna. Regeringen konstaterar i propositionen att den kommunala utbildningsverksamheten inte bedrivs i något vinstsyfte, och några vinstutdelningar eller andra värdeöverföringar till privata ägare sker heller inte. Eftersom ett värdeöverföringsförbud bara kan träffa enskilda huvudmän bör det i detta sammanhang inte finnas något krav på särredovisning för kommunala huvudmän. Regeringen kan även konstatera att det inom ramen för detta lagstiftningsarbete inte finns beredningsunderlag för att lämna förslag som innebär att även kommuner ska omfattas av ett krav på särredovisning.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till förslagen i avsnitt 6.5 i propositionen om att särredovisning behövs för att kontrollera värdeöverföringar samt till redovisningen av skälen för dessa förslag i samma avsnitt, avstyrker utskottet motionerna 2025/26:4215 (C) yrkande 2 och 2025/26:4225 (MP) yrkande 3.

Utvärdering av lagändringarnas konsekvenser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utvärdering av lagändringarnas konsekvenser.

Jämför reservation 6 (C, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:4215 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att lagändringarna bör utvärderas 2029 i syfte att säkerställa att lagförslagen inte bidrar till oligopolbildning och utslagning av små aktörer.

I kommittémotion 2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om uppföljning och utvärdering av lagens konsekvenser. För att undvika oligopolbildning och säkerställa små idéburna aktörers fortlevnad, föreslår motionärerna att förslagets konsekvenser utvärderas förslagsvis två år efter att lagen trätt i kraft, dvs. under 2029.

Propositionen

Regeringen redovisar konsekvenserna av förslagen för enskilda huvudmän i avsnitt 11 i propositionen. När det t.ex. gäller konsekvenser för konkurrensen mellan aktörerna i skolväsendet bedömer regeringen att förslaget om värdeöverföringsförbud vid nyetablering kan antas leda till att oseriösa och olämpliga aktörer avstår från att driva förskolor och skolor. Förslaget kan enligt regeringen därmed bidra till att gynna alla de seriösa aktörer som verkar inom skolväsendet. Det bedöms i sin tur få positiva effekter för verksamheternas kvalitet och tilltron till skolsystemet, utan negativa effekter för vare sig valfriheten eller mångfalden av seriösa aktörer inom skolväsendet. Regeringen framhåller att utbildning inom skolväsendet är en offentlig förvaltningsuppgift och ett åtagande från det allmänna gentemot medborgarna. För enskilda huvudmän är utbildning inom skolväsendet däremot ett frivilligt uppdrag, där de efter godkännande får ett förtroende av det allmänna att mot offentlig ersättning bedriva en samhällsviktig verksamhet. Att säkerställa alla barns och elevers rätt till en utbildning som uppfyller de krav som ställs i skollagen är en nationell angelägenhet, menar regeringen.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till redovisningen av konsekvenserna av förslagen för enskilda huvudmän i avsnitt 11 i propositionen i den del som avser konsekvenser för konkurrensen mellan aktörerna i skolväsendet avstyrker utskottet motionerna 2025/26:4215 (C) yrkande 1 och 2025/26:4225 (MP) yrkande 4.

Reservationer

1. Förbud mot vinstutdelning, punkt 2 (S, V, MP)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Isabell Mixter (V), Robert Olesen (S) och Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 1 och 4 samt

2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringen och Sverigedemokraterna försöker med den aktuella propositionen ge sken av att man nu tar itu med vinstjakten i skolan och förskolan, men det stämmer inte. Faktum är att regeringen i själva verket hindrat vinstutredningen från att ens utreda verkliga vinstförbud. I juni 2022 tillsatte den socialdemokratiska regeringen utredningen En skola utan vinstintresse (dir. 2022:102), som skulle redovisas senast den 29 februari 2024. Direktiven innehöll bl.a. uppdrag om att utreda och föreslå hur ett förbud mot vinstutdelning från enskilda huvudmän kan genomföras.

När Tidöregeringen tillträdde förbjöd man utredaren att ens utreda ett fullständigt vinstförbud genom de nya direktiv (dir. 2023:109) till Utredningen om vinst i skolan (U 2022:08) som beslutades den 6 juli 2023. På grund av detta saknas nu en samlad utredning om vilka olika vägar det finns för att införa ett vinstförbud i skolan. Regeringen och Sverigedemokraterna detaljstyrde i stället utredningen mot förslag som snarare gynnar de etablerade skolkoncernerna än hindrar vinstjakt.

Vi är djupt kritiska till att regeringen stympade vinstutredningen. Det har gjort det omöjligt att införa ett vinstförbud under den här mandatperioden, vilket innebär att ytterligare flera miljarder kommer att läcka från skolan. Det är ett litet steg framåt att Tidöpartierna nu erkänt att marknadsskolan och vinstjakten är ett allvarligt problem i svensk skola, men det gör samtidigt deras misslyckande och svek desto större med tanke på att man inte vidtar några åtgärder som på ett verkningsfullt sätt kommer att ta itu med dessa problem. Av en rad skäl är regeringens förslag i propositionen otillräckliga för att få bort vinstjakt och marknadsskolans avarter. Vi anser att grundproblemet kvarstår, och skolkoncerner kommer fortsatt att kunna göra vinst på bekostnad av barns

och ungas utbildning. Därför vill vi att förbud mot vinstutdelning ska utredas snarast.

Mot denna bakgrund föreslår vi att regeringen omedelbart tillsätter en ny utredning med uppdrag att utreda ett verkligt vinstförbud i skolan och förskolan. Vinstuttagen i skolan och förskolan måste förbjudas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

2. Värdeöverföringsförbud utan begränsningar, punkt 3 (S, V)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Isabell Mixter (V) och Robert Olesen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:4209 av Isabell Mixter m.fl. (V) och

2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige är i dag det enda landet i världen som tillåter obegränsade vinstuttag inom den offentligt finansierade utbildningssektorn. Regeringens proposition är ett steg i rätt riktning, men den gör för lite för att komma till rätta med de problem som friskolesystemet skapar. Lagstiftningen i andra länder är betydligt mindre generös mot privata vinstintressen inom skolväsendet. I en del länder är visserligen olika bolagsformer tillåtna, men det finns ett krav på att alla offentliga medel ska komma eleverna till godo. Det finns inget annat land i världen där aktiebolag och riskkapitalbolag kan göra så stora vinster på att bedriva utbildningsverksamheter med offentliga medel, och så kommer det att fortsätta vara efter att den föreslagna lagstiftningen i propositionen trätt i kraft.

I regeringens proposition föreslås inget verkligt vinstförbud, bara begränsningar i vissa fall. Detta innebär att vinstjakten blir kvar och att det i praktiken även i fortsättningen kommer att vara möjligt att använda skolans resurser till annat än skolverksamhet, som lyxbilar, väffelstugor eller utdelningar. Vinstdrivande skolor kommer även fortsättningsvis att kunna använda skolans resurser för att expandera genom uppköp och nyetableringar. Regeringens förslag innebär därför inte det systemskifte som krävs för att säkerställa att skattebetalarnas pengar används till elevernas utbildning.

För oss är det självklart att hela utbildningsväsendet ska vara fritt från vinstintressen utan undantag. Svenska skattepengar ska gå till barnens utbildning och inte till skolägarnas vinster. Resurserna behövs för fler lärare, mindre undervisningsgrupper, en stärkt elevhälsa och bättre stöd till de elever

som behöver det mest. Vi ser därför inget skäl till att låta det nuvarande systemet bestå i så pass stor omfattning som regeringen föreslår. Experimentet med vinstdrivande fristående skolor har tillåtits pågå alltför länge, på bekostnad av tusentals elevers skolgång och framtid.

Vi föreslår därför att det ska införas ett generellt förbud mot värdeöverföringar inom skola och förskola.

Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att det införs ett generellt värdeöverföringsförbud.

3. Krav på återbetalning vid värdeöverföring, punkt 4 (S, V, MP)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Isabell Mixter (V), Robert Olesen (S) och Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Lagstiftningen ska ändras så att skolans pengar stannar i skolan. Det är en åtgärd för att stoppa vinstjakten som vi menar skulle kunna genomföras snabbt. Det ska därför införas ett krav på återbetalning på friskolor som bryter mot förbud mot värdeöverföringar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

4. Anpassad reglering för idéburna organisationer och mindre huvudmän, punkt 5 (S, C, MP)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Niels Paarup-Petersen (C), Robert Olesen (S) och Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 5 och
2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi menar att förslagen i propositionen gynnar redan etablerade skolkoncerner, vilket gör att regeringen i praktiken cementerar skolmarknaden och driver på bildandet av ett oligopol. Redan etablerade skolkoncerner berörs inte av tillfälliga begränsningar och får fortsätta slussa skolpeng till andra kommuner och länder. Det blir dessutom svårare för nya konkurrenter och idéburna skolor att uppfylla förslagen på skärpta regler för ekonomiska krav på huvudmän. Kapitalstarka skolkoncerner som byggt upp stora tillgångar under flera år av vinstjakt får fördelar, medan mindre huvudmän och idéburna aktörer får svårare att etablera sig och utveckla sina verksamheter. Regeringens förslag driver därmed skolmarknaden mot ökad konsolidering och ett oligopol av skolkoncerner snarare än att motverka vinstjakt.

Vi vill lyfta fram risken för att värdeöverföringsförbud får opropor-tionerliga konsekvenser för idéburna huvudmän. Dessa bedriver verksamhet utan vinstsyfte och har i regel inte möjlighet att dela ut överskott till ägare. Ett värdeöverföringsförbud som omfattar samtliga enskilda huvudmän riskerar därför att träffa även verksamheter som inte ger upphov till de problem som regleringen syftar till att motverka. Regeringen bör därför analysera konsekvenserna för idéburna huvudmän särskilt och överväga undantag eller en anpassad reglering som tar hänsyn till deras associationsform och verksamhetens särart.

Vi föreslår att regeringen återkommer med förslag som säkerställer att ekonomiska krav och tillståndsprövning inom friskolesektorn utformas så att idéburna aktörer och mindre huvudmän inte missgynnas i förhållande till stora skolkoncerner.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

5. Undantag från kravet på särredovisning för idéburna organisationer, punkt 6 (C, MP)

av Niels Paarup-Petersen (C) och Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:4215 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 2 och
2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi ser ett behov av förslaget om särredovisning för att kontrollera värdeöverföringar. Särredovisning är en förutsättning för ökad transparens och för att kunna utöva tillsyn. Regeringens förslag om ett generellt särredovisningskrav för alla huvudmän som driver mer än en enhet är dock ett exempel på symbolpolitik som skapar onödig administration utan att träffa det verkliga problemet. Idéburna skolor är per definition inte vinstdrivande, i likhet med kommunala huvudmän som är undantagna från kravet. Idéburna skolor drivs oftast av stiftelser eller föreningar vars syfte är att återinvestera eventuella överskott i verksamheten. De har sällan de komplexa koncernstrukturer som kravet på särredovisning är avsett att granska. Det finns därför inte samma behov av särredovisning för dessa aktörer.

Vi ser risker med att förslaget blir kontraproduktivt och riskerar att drabba mindre, idéburna aktörer. För dem medför kravet i stället enbart en ökad administrativ börda och kostnader som måste tas från den pedagogiska verksamheten. Detta kan få allvarliga konsekvenser, inte minst genom att små idéburna skolor kan tvingas lägga ned. Detta skulle vara förödande, särskilt för landsbygden där dessa skolor ofta är ryggraden i lokalsamhället och många gånger är det enda skolalternativet eller en av få valmöjligheter. Att tvinga på dem en byråkrati som är utformad för stora, vinstdrivande koncerner är kontraproduktivt och riskerar att slå ut välfungerande och uppskattade verksamheter. Därför vill vi att idéburna huvudmän inte ska omfattas av samma krav på särredovisning, men deras redovisning behöver vara öppen och transparent så att vem som helst kan granska grunden för överföringar mellan skolenheter.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

6. Utvärdering av lagändringarnas konsekvenser, punkt 7 (C, MP)

av Niels Paarup-Petersen (C) och Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:4215 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 och

2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

De skärpta kraven i propositionen medför en ökad administrativ börda. Det finns en stor risk att stora och små aktörer påverkas olika av regeringens

förslag. Större aktörer och koncerner med större administrativa resurser, juridisk kompetens och stordriftsfördelar kommer sannolikt att klara av dessa lagändringar bättre än små, idéburna eller lokalt förankrade aktörer. Detta kan leda till en utslagning av mindre huvudmän.

Regeringens förslag riskerar leda till en cementering av den befintliga skolmarknaden. Resultatet skulle kunna bli en oligopolbildning där ett fåtal stora koncerner dominerar friskolemarknaden. Det vore förödande ur ett valfrihetsperspektiv och skulle motverka den mångfald av pedagogiska inriktningar som friskolereformen ursprungligen syftade till. För att säkerställa att lagändringarna inte får oönskade konkurrenshämmande effekter anser vi att de måste följas upp noggrant. För att undvika oligopolbildning och säkerställa små idéburna aktörers fortlevnad, föreslår vi att förslagens konsekvenser utvärderas inom en skäligen tid. Vi föreslår därför att en utvärdering av lagens konsekvenser för marknadsstrukturen och för små aktörers fortlevnad genomförs två år efter att lagen trätt i kraft, dvs. under 2029.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilt yttrande

Regeringens lagförslag, punkt 1 (V)

Isabell Mixter (V) anför:

Jag ställer mig bakom regeringens förslag till lagändringar i proposition 2025/26:292 Skärpta villkor för friskolesektorn. Propositionen är ett steg i rätt riktning, men förslagen kommer inte att komma till rätta med vinstuttagen ur svensk skola. Det räcker inte att förbjuda eller begränsa vinster. Vänsterpartiet vill se ett förbud mot att bedriva skola i aktiebolagsform. Vi återkommer till denna fråga i andra sammanhang.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:292 Skärpta villkor för friskolesektorn:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:900) om registrering av idéburna organisationer.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2026:1242) om ändring i skollagen (2010:800).

Följdmotionerna

2025/26:4209 av Isabell Mixter m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att det införs ett totalt värdeöverföringsförbud och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:4214 av Anders Ygeman m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vinstuttag ur skolan ska förbjudas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska införas ett generellt förbud mot värdeöverföringar från skola och förskola och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav på återbetalning ska införas mot friskolor som bryter mot förbudet mot värdeöverföringar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omgående ska tillsätta en utredning som utreder ett verkligt vinstförbud i skola och förskola och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag som säkerställer att ekonomiska krav och tillståndsprövning inom friskolesektorn utformas så att idéburna aktörer och mindre huvudmän inte missgynnas i förhållande till stora skolkoncerner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:4215 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagändringarna bör utvärderas 2029 i syfte att säkerställa att lagförslagen inte bidrar till oligopolbildning och utslagning av små aktörer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att idéburna skolor, som per definition inte är vinstutdelande, ska undantas från kravet på särredovisning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:4225 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning snarast ska föreslå hur ett förbud mot vinstutdelning från enskilda huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem, samt gymnasieskola och gymnasiesärskola, kan införas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna idéburna skolenheter särart och omfattningen av ett värdeöverföringsförbud och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om idéburna skolenheter och särredovisning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning och utvärdering av lagens konsekvenser och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i skollagen
(2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)¹

dels att 2 kap. 5 a–7 §§ ska upphöra att gälla,

dels att nuvarande 26 a kap. 1–6 §§ ska betecknas 26 b kap. 1–6 §§,

dels att 1 kap. 1, 3 och 12 §§, 2 kap. 5 §, 22 kap. 3 §, 26 kap. 1, 3, 4, 10, 12–14, 15, 16 b och 17 §§ och 28 kap. 2 och 5 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 26 a kap. 2, 4 och 6 §§ ska sättas närmast före 26 b kap. 2, 4 respektive 6 §,

dels att det ska införas två nya kapitel, 2 a och 26 a kap., åtta nya paragrafer, 26 kap. 10 a–10 g och 23 a §§, och närmast före 26 kap. 10 a, 10 b och 23 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:729

Föreslagen lydelse

1 kap.**1 §**

Denna lag innehåller bestämmelser om skolväsendet. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna och av enskilda enligt 2 kap. 2–6 §§.

Skolväsendet omfattar skolformerna

- förskola,
- grundskola,
- anpassad grundskola,
- specialskola,
- sameskola,
- gymnasieskola,
- anpassad gymnasieskola, och
- kommunal vuxenutbildning.

I skolväsendet ingår också fritidshem som kompletterar utbildningen i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan och vissa särskilda utbildningsformer.

Denna lag innehåller bestämmelser om skolväsendet. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna och av enskilda enligt 2 kap. 2–5 §§.

¹ Senaste lydelse av

2 kap. 5 a § 2022:1088

2 kap. 5 b § 2022:1088

2 kap. 5 c § 2022:1088

2 kap. 5 d § 2022:1089

2 kap. 5 e § 2022:1088

2 kap. 6 § 2019:947

2 kap. 6 a § 2025:729

2 kap. 6 b § 2022:1088

2 kap. 7 § 2025:729

26 a kap. 1 § 2018:1354

26 a kap. 2 § 2018:1354

26 a kap. 3 § 2018:1354

26 a kap. 4 § 2018:1354

26 a kap. 5 § 2025:729

26 a kap. 6 § 2026:734.

3 §

I denna lag avses med

– distansundervisning: interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i både rum och tid,

– elev: den som deltar i utbildning enligt denna lag med undantag för barn i förskolan,

– fjärrundervisning: interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid,

– fristående fritidshem: sådant fritidshem som bedrivs av en enskild och som avses i 2 kap. 7 § andra stycket,

– fristående fritidshem: sådant fritidshem som bedrivs av en enskild och som avses i 2 a kap. 13 § andra stycket,

– fristående förskola: förskoleenhet vid vilken en enskild bedriver utbildning i form av förskola,

– fristående skola: skolenhet vid vilken en enskild bedriver utbildning inom skolväsendet i form av grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller sådant fritidshem som avses i 2 kap. 7 § första stycket,

– fristående skola: skolenhet vid vilken en enskild bedriver utbildning inom skolväsendet i form av grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller sådant fritidshem som avses i 2 a kap. 13 § första stycket,

– förskoleenhet: av huvudman för förskola organiserad enhet som omfattar verksamhet i en eller flera förskolebyggnader som ligger nära varandra och till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon förskolebyggnad,

– konfessionell inriktning: inriktning på verksamhet som innebär att det där förekommer konfessionella inslag,

– konfessionella inslag: bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag,

– lovskola: undervisning inom grundskolan som anordnas enligt denna lag under lov under en termin eller utanför terminstid och som inte är obligatorisk för elever,

– lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,

– läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,

– lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen,

– skolenhet: av huvudman för annan skolform än förskola organiserad enhet som omfattar verksamhet i en eller flera skolbyggnader som ligger nära varandra och till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon skolbyggnad,

– undervisning: processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till

utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden, och

– utbildning; verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt denna lag inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

12 §

Lagen är uppdelad i följande kapitel:

- inledande bestämmelser (1 kap.),
- huvudmän och ansvarsfördelning (2 kap.),
 - *enskilda huvudmän (2 a kap.),*
- barns och elevers utveckling mot målen (3 kap.),
- kvalitet och inflytande (4 kap.),
- trygghet och studiero (5 kap.),
- åtgärder mot kränkande behandling (6 kap.),
- säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte (6 a kap.),
- skolplikt och rätt till utbildning (7 kap.),
- förskolan (8 kap.),
- grundskolan (10 kap.),
- anpassade grundskolan (11 kap.),
- specialskolan (12 kap.),
- sameskolan (13 kap.),
- fritidshemmet (14 kap.),
- gymnasieskolan (15–17 a kap.),
- anpassade gymnasieskolan (18 och 19 kap.),
- kommunal vuxenutbildning (20 kap.),
- fjärrundervisning i vissa skolformer (21 kap.),
- distansundervisning i vissa skolformer (22 kap.),
- entreprenad och samverkan (23 kap.),
- särskilda utbildningsformer (24 kap.),
- annan pedagogisk verksamhet (25 kap.),
- tillsyn, statlig kvalitetsgranskning och nationell uppföljning och utvärdering (26 kap.),
 - *återbetalning och återkrav av kommunala bidrag (26 a kap.),*
- behandling av personuppgifter (26 a kap.),
 - *behandling av personuppgifter (26 b kap.),*
- Skolväsendets överklagandenämnd och Lärarnas ansvarsnämnd (27 kap.),
 - överklagande (28 kap.), och
 - övriga bestämmelser (29 kap.).

2 kap.**5 §**

Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskola, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och fritidshem.

Enskilda som är juridiska personer får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskola, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och fritidshem. Villkor för godkännande finns i 2 a kap.

Godkännande ska lämnas om den enskilde

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,

2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och

3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 5 a § andra stycket bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Om ansökan avser gymnasieskola ska utbildningen bidra till att dels möta ungdomars efterfrågan, dels fylla ett arbetsmarknadsbehov för att godkännande ska lämnas.

För att godkännande ska lämnas krävs, utöver det som anges i andra-fjärde styckena, att utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Om ansökan avser gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola ska följderna i närliggande kommuner

för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna också beaktas. Avser ansökan grundskola eller anpassad grundskola krävs därutöver att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas långsiktigt.

Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskoleenhet och, i förekommande fall, att utbildningen har en konfessionell inriktning.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a kap. Enskilda huvudmän

Kapitlets innehåll

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser som gäller för enskilda huvudmän om

- villkor för godkännande (2–12 §§),*
- handläggning och avgifter (13 och 14 §§),*
- samråd (15 §),*
- värdeöverföringsförbud (16–21 §§),*
- särredovisning (22–24 §§)*
- redovisning av verksamhet som bedrivs i kommission (25 §),*
- revisor (26 och 27 §§),*
- anmälan (28–30 §§),*
- skyldighet att lämna handlingar till tillsynsmyndigheten (31 §), och*
- bemyndiganden (32 §).*

Villkor för godkännande

2 §

Godkännande enligt 2 kap. 5 § ska lämnas om villkoren i 3–12 §§ är uppfyllda.

Den som ansöker om att bli godkänd som enskild huvudman för en utbildning ska i sin ansökan ange om den sökta verksamheten ska ha en konfessionell inriktning. Den sökande behöver inte ange

vilken konfessionell inriktning som verksamheten ska ha.

Långsiktighet

3 §

Den som ansöker om att bli godkänd som enskild huvudman för en utbildning ska ha för avsikt att bedriva verksamheten långsiktigt.

Ekonomiska förutsättningar

4 §

Den enskilde ska ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Vid bedömningen av om den enskilde har ekonomiska förutsättningar ska hänsyn tas till den enskildes resultat, egna kapital, likviditet och andra omständigheter av betydelse för den enskildes ekonomiska ställning. Om den enskilde ingår i en koncern får koncernens ekonomi beaktas. Vid bedömningen ska övervägande skäl tala för att den enskilde har ekonomiska förutsättningar att driva verksamheten i minst två år.

För en enskild huvudman som har ett godkännande för verksamheten får kravet på ekonomiska förutsättningar avse kortare tid än två år om huvudmannen planerar att avveckla verksamheten inom den tiden.

Förutsättningar i övrigt

5 §

Utöver vad som anges i 4 § ska den enskilde även i övrigt ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Insikt och lämplighet

6 §

Den enskilde ska genom erfarenhet eller på annat sätt ha förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten.

7 §

Den enskilde ska bedömas vara lämplig. Det krävs att samtliga som anges i 8 § andra stycket bedöms vara lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

8 §

Prövningen enligt 6 § ska sammantaget avse

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,

2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,

3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och

4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

Prövningen enligt 7 § ska avse de personer som anges i första stycket och den juridiska personen.

9 §

En sökande ska inte anses vara lämplig enligt 7 § om det finns en risk för att barn eller elever i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för

1. våld, tvång eller hot,

2. diskriminering eller kränkande behandling, eller

3. påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket.

Ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov

10 §

Om ansökan avser gymnasieskola ska utbildningen bidra till att dels möta ungdomars efterfrågan, dels fylla ett arbetsmarknadsbehov för att godkännande ska lämnas.

Påtagliga negativa följder

11 §

Utbildningen får inte innebära påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Om ansökan avser gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola ska följderna i närliggande kommuner för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna också beaktas. Om ansökan avser grundskola eller anpassad grundskola krävs därutöver att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas långsiktigt.

Rättsligt inflytande av kommun eller region

12 §

För att ett bolag eller en förening, där en kommun eller en region äger aktier eller andelar eller på annat sätt har ett rättsligt inflytande över verksamheten, ska godkännas som huvudman gäller att

1. bestämmanderätten inte innehas av enbart en eller flera kommuner eller regioner eller juridiska personer där en kommun

eller en region genom ägande eller på annat sätt har ett rättsligt bestämmande inflytande,

2. samverkan mellan en kommun eller en region och en enskild är nödvändig för att verksamheten ska komma till stånd, och

3. det finns särskilda skäl med hänsyn till utbildningens innehåll eller utformning.

Handläggning och avgifter

13 §

Statens skolinspektion handlägger ärenden om godkännande av en enskild som huvudman för

- grundskola,
- anpassad grundskola,
- gymnasieskola,
- anpassad gymnasieskola, eller
- fritidshem som anordnas vid en skolenhet med grundskola eller anpassad grundskola.

Övriga ärenden om godkännande av en enskild som huvudman enligt 2 kap. 5 § handläggs av den kommun där utbildningen ska bedrivas.

14 §

Statens skolinspektion eller den kommun som handlägger ärenden om godkännande av en enskild som huvudman får ta ut en avgift för ansökningar om godkännande enligt 2 kap. 5 §.

Samråd

15 §

Innan en enskild huvudman startar utbildning inom grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller fritidshem som anordnas vid en skolenhet med grundskola eller anpassad grund-

skola ska samråd om den kommande verksamheten ske mellan den enskilde och den kommun där utbildningen ska bedrivas. Den enskilde huvudmannen ansvarar för att samrådet dokumenteras. Om utbildningen ska bedrivas i form av gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola, ska kommunen ge närliggande kommuner tillfälle att medverka i samrådet.

Värdeöverföringsförbud

Termerna enhet och värdeöverföring

16 §

Med enhet avses i 17–20 och 22–24 §§ skolenhet, förskoleenhet och fristående fritidshem.

17 §

Med värdeöverföring avses i denna lag en affärshändelse som medför att den delen av en juridisk persons förmögenhet som är hänförlig till en enhet minskar, såvida inte affärshändelsen är av rent affärsmässig karaktär för enheten.

Som värdeöverföring räknas också överföring av ett överskott av kommissionärsverksamhet i en enhet till ett kommittentföretag.

Innebörden av ett värdeöverföringsförbud

18 §

En enskild huvudman får inte besluta om eller verkställa några värdeöverföringar från en enhet under tid som det finns ett förbud för huvudmannen att göra sådana överföringar från enheten (värdeöverföringsförbud).

Värdeöverföringsförbud vid
nyetablering

19 §

Vid nyetablering av en enhet ska den som godkänt den enskilde som huvudman besluta om värdeöverföringsförbud för enheten. Med nyetablering avses att en enskild huvudman börjar bedriva verksamhet med stöd av ett godkännande enligt 2 kap. 5 § i en ny enhet.

Värdeöverföringsförbud enligt första stycket gäller under fem år från och med den tidpunkt som bidrag från ett barns eller en elevs hemkommun enligt denna lag för första gången betalas ut till den enskilde huvudmannen.

Värdeöverföringsförbud vid
ägarförändring

20 §

Om en ny fysisk eller juridisk person uppnår ett bestämmande inflytande över en enskild huvudman genom en förändring av det direkta eller indirekta ägandet inträder ett värdeöverföringsförbud för huvudmannens enheter. Värdeöverföringsförbudet gäller från och med den tidpunkt då det bestämmande inflytandet förändrades fram till dess att tillsynsmyndigheten har fattat ett beslut enligt andra stycket, dock längst under tre år.

Av 29 § framgår att en enskild huvudman ska anmäla en sådan ägarförändring som avses i första stycket till den som godkänt den enskilde som huvudman senast en månad efter förändringen. Tillsynsmyndigheten ska vid en sådan ägarförändring besluta om värdeöverföringsförbud för den eller de enheter som myndigheten godkänt. Tillsynsmyndighetens beslut om värdeöverföringsförbud

gäller under tre år från och med den tidpunkt då det bestämmande inflytandet förändrades.

Ett förbud gäller omedelbart

21 §

Ett beslut om värdeöverföringsförbud enligt 19 § eller 20 § andra stycket eller 26 kap. 10 a § gäller omedelbart.

Särredovisning

22 §

En enskild huvudman som bedriver verksamhet i fler än en enhet ska redovisa den verksamhet som bedrivs i respektive enhet särskilt. Även en enskild huvudman som bedriver verksamhet i enbart en enhet ska redovisa den verksamheten särskilt om den juridiska person som bedriver denna verksamhet också bedriver annan verksamhet.

23 §

I särredovisningen ska verksamheten i enheten redovisas som om den bedrivs i en egen juridisk person.

Särredovisningen ska ha samma räkenskapsår som den enskilde huvudmannen.

24 §

En särredovisning ska innehålla följande:

– Resultaträkning avseende verksamhetens intäkter och kostnader för räkenskapsåret, med jämförelsetal för det föregående räkenskapsåret.

– Upplysning om den fördelning som gjorts av intäkter och kostnader som är gemensamma med annan enhet eller sådan verksamhet som samma juridiska person

som den enskilde huvudmannen bedriver.

– Balansräkning avseende tillgångar, skulder, avsättningar och eget kapital som är hänförliga till verksamheten, med jämförelsetal för det föregående räkenskapsåret.

– Upplysning om den fördelning som gjorts av tillgångar, skulder, avsättningar och eget kapital som är gemensamma med annan enhet eller sådan verksamhet som samma juridiska person som den enskilde huvudmannen bedriver.

– Upplysning om värdeöverföringar enligt denna lag till annan enhet eller sådan verksamhet som samma juridiska person som den enskilde huvudmannen bedriver.

När särredovisningen upprättas ska 6 kap. 4 och 5 §§ bokföringslagen (1999:1078) tillämpas.

Redovisning av verksamhet som bedrivs i kommission

25 §

I fråga om verksamhet som bedrivs i kommission ska en enskild huvudmans årsredovisning eller årsbokslut innehålla fullständiga resultat- och balansräkningar samt upplysningar.

Revisor

26 §

En enskild huvudman ska låta en auktoriserad eller godkänd revisor granska årsredovisningen eller årsbokslutet. Granskningen ska utföras i enlighet med de bestämmelser om revision som gäller i den för huvudmannen tillämpliga associationsrättsliga lagen eller, om sådana saknas, enligt revisionslagen (1999:1079).

Om en enskild huvudman har upprättat en särredovisning enligt

22 § ska revisorn yttra sig också över den.

27 §

Vid ett värdeöverföringsförbud enligt 19 eller 20 § eller 26 kap. 10 a § ska en auktoriserad eller godkänd revisor yttra sig över om det har skett någon värdeöverföring enligt 17 §.

Anmälan

28 §

En enskild huvudman ska anmäla förändringar i den krets av personer som avses i 8 § första stycket till den som godkänt den enskilde som huvudman senast en månad efter förändringen.

29 §

En enskild huvudman ska anmäla en sådan ägandeförändring som avses i 20 § första stycket till den som godkänt den enskilde som huvudman senast en månad efter förändringen.

30 §

En enskild huvudman som avser att lägga ned en skolenhet ska anmäla det skriftligt till den kommun där skolenheten är belägen. En sådan anmälan ska ha kommit in senast den 1 november för en nedläggning som ska genomföras nästkommande läsår eller under lovet närmast före det läsåret.

Anmälningsskyldigheten gäller inte om Statens skolinspektion har återkallat godkännandet för all utbildning vid skolenheten med stöd av 26 kap. 13 eller 14 §, 14 b § första stycket eller 15 §.

Skyldighet att lämna handlingar till tillsynsmyndigheten

31 §

En kopia av den enskilda huvudmannens årsredovisning eller årsbokslut och en underskriven revisionsberättelse ska ha kommit in till tillsynsmyndigheten senast sju månader efter räkenskapsårets utgång.

En kopia av särredovisningen enligt 22 § och revisorsyttrandet enligt 26 § andra stycket samt revisorsyttrandet enligt 27 § ska ha kommit in till tillsynsmyndigheten senast sju månader efter räkenskapsårets utgång.

Bemyndiganden

32 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

- 1. villkor för godkännande enligt 4, 6 och 7 §§,*
- 2. avgifter för ansökningar hos Statens skolinspektion enligt 14 §,*
- 3. särredovisning av verksamhet enligt 22 och 24 §§,*
- 4. revisors granskning av särredovisning enligt 26 § andra stycket, och*
- 5. revisors yttrande om värdeöverföringar enligt 27 §.*

22 kap.

3 §²

Följande bestämmelser gäller inte för utbildning där distansundervisning används:

- 2 kap. 6 a § om samråd, – 2 a kap. 15 § om samråd,
- 2 kap. 24 a–24 d §§ om skolbibliotek,
- 10 kap. 5 §, 11 kap. 7 §, 12 kap. 5 §, 13 kap. 5 §, 16 kap. 18 §,
- 17 kap. 6 §, 17 a kap. 8 § och 19 kap. 20 § om undervisningstid, och
- 15 kap. 11 § första stycket och 18 kap. 11 § första stycket om huvudsakligen skolförlagd utbildning.

² Senaste lydelse 2024:1072.

För utbildning där distansundervisning används tillsammans med fjärrundervisning gäller inte 21 kap. om fjärrundervisning.

26 kap.

1 §³

I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillsyn (2–9 a §§),
- ingripanden vid tillsyn (10–18 §§),
- statlig kvalitetsgranskning (19–23 §§), *och* – statlig kvalitetsgranskning (19–23 §§),
– *samtal med elever under 16 år (23 a §), och*
- nationell uppföljning och utvärdering (24–28 §§).

3 §⁴

Statens skolinspektion har tillsyn över

1. skolväsendet, särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet enligt denna lag,
2. utbildning som avses i 29 kap. 17 §,
3. hur en kommun uppfyller sina skyldigheter enligt 7 kap. 21 och 22 §§, 24 kap. 23 och 24 §§ samt 29 kap. 9 §,
4. hur en kommun uppfyller sitt tillsynsansvar enligt 4 §, och
5. att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 6 b §§.
5. att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 a kap. 4–11 och 19–31 §§.

Första stycket gäller inte om tillsynen är en särskild uppgift för en annan tillsynsmyndighet.

4 §⁵

En kommun har tillsyn över

1. förskola och fritidshem vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 kap. 7 § *andra stycket*,
1. förskola och fritidshem vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 a kap. 13 § *andra stycket*,
2. pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har godkänt enligt 25 kap. 10 §, och
3. att enskilda som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 6 b §§ och 25 kap. 10, 10 a och 10 b §§.
3. att enskilda som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven i 2 a kap. 4–9, 11, 19–29 och 31 §§ och 25 kap. 10–10 b §§.

Kommunens tillsyn enligt första stycket omfattar inte tillsyn över att bestämmelserna i 6 kap. följs.

10 §⁶

En tillsynsmyndighet får förelägga en huvudman som enligt denna lag står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten

³ Senaste lydelse 2014:903.

⁴ Senaste lydelse 2022:1088.

⁵ Senaste lydelse 2022:1088.

⁶ Senaste lydelse 2022:1315.

inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller, i fråga om enskild huvudman, de villkor som gäller för godkännandet eller beslutet om rätt till bidrag.

Statens skolinspektion får förelägga en utförare av utbildning där distansundervisning används i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan att fullgöra sina skyldigheter om distansundervisningen inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för undervisningen eller de villkor som gäller för godkännandet som sådan utförare.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Ett föreläggande ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna. Om bristerna bedöms vara ett allvarligt missförhållande ska det anges. Om en analys enligt 2 § andra stycket ger stöd för det, kan åtgärderna omfatta förändringar i lärarresurserna.

Ett föreläggande ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna. Om bristerna bedöms vara ett allvarligt missförhållande ska det anges *och huvudmannen ska upplysas om att inom tre år från beslutet om föreläggande kan ett ingripande enligt 15 eller 16 b § eller 17 § andra stycket göras, trots att föreläggandet har följts, om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten.* Om en analys enligt 2 § andra stycket ger stöd för det, kan åtgärderna omfatta förändringar i lärarresurserna.

Föreläggande förenat med värdeöverföringsförbud

10 a §

Ett föreläggande enligt 10 § till en enskild huvudman får förenas med ett sådant värdeöverföringsförbud som avses i 2 a kap. 18 §.

Värdeöverföringsförbudet gäller under två år från och med beslutet om föreläggande.

Sanktionsavgift

10 b §

En tillsynsmyndighet ska besluta om sanktionsavgift för en huvudman som enligt denna lag står under myndighetens tillsyn

1. vid överträdelse av ett värdeöverföringsförbud som tillsynsmyndigheten har beslutat

om enligt 10 a § eller 2 a kap. 19 § eller 20 § andra stycket,

2. om en anmälan enligt 2 a kap. 28 § inte gjorts i rätt tid,

3. om en anmälan enligt 2 a kap. 29 § inte gjorts i rätt tid,

4. om en anmälan enligt 2 a kap. 30 § första stycket inte gjorts i rätt tid, eller

5. om en handling enligt 2 a kap. 31 § inte kommit in i rätt tid.

Tillsynsmyndigheten ska inte besluta om sanktionsavgift om det med hänsyn till omständigheterna skulle vara uppenbart oskäligt att ta ut en avgift.

Sanktionsavgift får inte beslutas för en överträdelse som omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite, om överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet. Sanktionsavgift får inte heller beslutas om överträdelsen omfattas av ett väckt åtal, en talan om företagsbot, ett utfärdat strafföreläggande eller ett beslut om åtalsunderlåtelse enligt 14 § lagen (2022:900) om registrering av idéburna organisationer.

10 c §

Sanktionsavgifter enligt 10 b § första stycket 1–4 ska tas ut med belopp som bestäms till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

När en sanktionsavgifts storlek bestäms ska tillsynsmyndigheten beakta

– överträdelsens karaktär och svårhetsgrad,

– om huvudmannen tidigare har varit skyldig att betala sanktionsavgift, och

– vad som är känt om huvudmannens ekonomiska förhållanden.

Om en enskild huvudman ingår i en koncern får tillsynsmyndigheten även beakta koncernens ekonomi.

10 d §

Sanktionsavgifter enligt 10 b § första stycket 5 ska tas ut med fasta belopp. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om storleken på sådana sanktionsavgifter.

10 e §

En sanktionsavgift enligt 10 c eller 10 d § får helt eller delvis sättas ned om det finns särskilda skäl.

10 f §

Ett beslut om sanktionsavgift får fattas endast om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom fem år från den dag då överträdelsen ägde rum.

10 g §

En sanktionsavgift ska betalas inom 30 dagar från det att beslutet om sanktionsavgift har fått laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Sanktionsavgiften ska tillfalla staten.

12 §

En tillsynsmyndighet får avstå från att ingripa om

1. överträdelsen är ringa,
2. den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse, eller
3. det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

Första stycket gäller inte i fråga om sanktionsavgift enligt 10 b § första stycket. För ett sådant ingripande gäller i stället vad som anges i 10 b § andra stycket och 10 e §.

13 §⁷

En tillsynsmyndighet får återkalla ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag som myndigheten har meddelat enligt denna lag, om

⁷ Senaste lydelse 2018:1158.

1. ett föreläggande enligt 10 § inte har följts, och

2. missförhållandet är allvarligt.

Ett godkännande eller beslut enligt första stycket får också återkallas om

1. ett föreläggande enligt 10 § inte har följts, och

2. den enskilde vid den etableringskontroll som avses i 9 a § inte kan visa att rimliga åtgärder har vidtagits för att få till stånd ett samråd enligt 2 kap. 6 a §.

2. den enskilde vid den etableringskontroll som avses i 9 a § inte kan visa att rimliga åtgärder har vidtagits för att få till stånd ett samråd enligt 2 a kap. 15 §.

14 §⁸

Ett godkännande av en enskild som huvudman inom skolväsendet får återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt 2 kap. 5 § *andra och tredje styckena och 6 §.*

Ett godkännande av en enskild som huvudman inom skolväsendet får återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt 2 a kap. 4–7 och 12 §§.

Ett godkännande av en enskild som huvudman för pedagogisk omsorg får återkallas om förutsättningarna för godkännande enligt 25 kap. 10 § första stycket 1 och 2 och andra stycket inte längre är uppfyllda.

15 §⁹

Inom *två* år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande får en tillsynsmyndighet återkalla ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag som myndigheten har meddelat enligt denna lag, trots att föreläggandet har följts, om

1. det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten, *och*

2. *huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten.*

Inom *tre* år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande får en tillsynsmyndighet återkalla ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag som myndigheten har meddelat enligt denna lag, trots att föreläggandet har följts, om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten.

16 b §¹⁰

Inom *två* år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande får ett

Inom *tre* år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande får ett verksamhetsförbud beslutas trots

⁸ Senaste lydelse 2022:1088.

⁹ Senaste lydelse 2022:115.

¹⁰ Senaste lydelse 2022:115.

verksamhetsförbud beslutas trots att föreläggandet har följts, om

1. det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten, och

2. huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten.

att föreläggandet har följts, om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten.

17 §¹¹

Statens skolinspektion får när det gäller en verksamhet som bedrivs av en kommun eller en region besluta att staten på kommunens eller regionens bekostnad ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse, om kommunen eller regionen

Statens skolinspektion får när det gäller en verksamhet som bedrivs av en *enskild huvudman för grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller sådant fritidshem som avses i 2 a kap. 13 § första stycket, en kommun eller en region* besluta att staten på *huvudmannens* bekostnad ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse (*statliga åtgärder för rättelse*), om *huvudmannen*

1. inte har följt ett föreläggande enligt 10 §, och

2. missförhållandet är allvarligt.

Inom två år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande får sådana åtgärder som avses i första stycket beslutas trots att föreläggandet har följts, om

1. det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten, och

2. huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten.

Inom tre år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande får *statliga åtgärder för rättelse* beslutas trots att föreläggandet har följts, om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten.

Beslut om statliga åtgärder för rättelse som gäller verksamhet som bedrivs av en enskild huvudman får bara fattas om det finns särskilda skäl för att inte återkalla godkännandet för huvudmannen.

¹¹ Senaste lydelse 2022:115.

Har staten haft kostnader för en åtgärd som vidtagits med stöd av denna paragraf, får denna kostnad kvittas mot belopp som staten annars skulle ha betalat ut till kommunen eller regionen.

Om staten *har* haft kostnader för en åtgärd som vidtagits med stöd av denna paragraf *i en verksamhet som bedrivs av en kommun eller region*, får denna kostnad kvittas mot belopp som staten annars skulle ha betalat ut till kommunen eller regionen.

Samtal med elever under 16 år

23 a §

Om det är nödvändigt för att åstadkomma en effektiv tillsyn och kvalitetsgranskning, får Statens skolinspektion ha samtal även med en elev under 16 år trots att vårdnadshavaren inte har gett sitt samtycke till det och utan att vårdnadshavaren är närvarande. Efter samtalet ska vårdnadshavaren på lämpligt sätt underättas om att samtal med eleven har hållits.

Ett samtal enligt första stycket ska ske med respekt för elevens person och intressen och på ett sådant sätt att eleven inte riskerar att ta någon skada av det. Hänsyn ska tas till elevens ålder och mognad samt förhållanden i övrigt.

26 a kap. Återbetalning och återkrav av kommunala bidrag

Kapitlets innehåll

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillämpningsområde (2 §),*
- återbetalning av bidrag (3–5 §§), och*
- återkrav (6–9 §§).*

Tillämpningsområde

2 §

Bestämmelserna i detta kapitel gäller bidrag för barn och elever som kommuner enligt denna lag ger till enskilda huvudmän för förskolan, grundskolan, anpassade grundskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och fritidshem.

Återbetalning av bidrag

Återbetalning på grund av felaktig utbetalning

3 §

En enskild huvudman som fått bidrag är återbetalningsskyldig till den utbetalande kommunen om bidraget beviljats på felaktig grund eller med för högt belopp.

Återbetalningsskyldigheten gäller det som har betalats ut för mycket.

Återbetalning av tilläggsbelopp för omfattande behov av särskilt stöd

4 §

En enskild huvudman som fått bidrag i form av tilläggsbelopp för ett barn eller en elev som har ett omfattande behov av särskilt stöd är återbetalningsskyldig till den utbetalande kommunen om huvudmannen helt eller delvis inte har genomfört de stödåtgärder som bidraget beviljades för.

Återbetalningsskyldigheten gäller den del av tilläggsbeloppet som inte har använts till sådana stödåtgärder som bidraget beviljats för. Huvudmannen är dock inte återbetalningsskyldig om hela tilläggsbeloppet har använts till stödåtgärder som bidrag beviljats för och kostnaderna har varit skäliga.

Återbetalning på grund av brott

5 §

En enskild huvudman som fått bidrag är återbetalningsskyldig till den utbetalande kommunen i fråga om bidrag som har använts på ett sätt som utgör brott. För brottet ska det vara föreskrivet strängare straff än böter.

Återbetalningsskyldigheten gäller inte om huvudmannen inom skälig tid har återkrävt eller återfått medlen som använts i brott.

ÅterkravNär bidrag får krävas tillbaka

6 §

Om en enskild huvudman är återbetalningsskyldig enligt 3–5 §§ får den kommun som betalat ut bidraget besluta att kräva tillbaka det.

När återkrav får sättas ned

7 §

Den utbetalande kommunen får helt eller delvis sätta ned ett krav på återbetalning om det finns särskilda skäl.

Dröjsmålsränta

8 §

Om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid ska ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) tas ut på beloppet.

Avdrag vid senare utbetalning av kommunala bidrag

9 §

När en kommuns beslut om att kräva tillbaka bidrag enligt detta

kapitel har fått laga kraft får kommunen besluta att dra av beloppet vid en senare utbetalning av bidrag enligt denna lag. Detta gäller inte eventuell uppkommen ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635).

28 kap.

2 §¹²

Beslut av Statens skolinspektion får överklagas till allmän förvaltningsdomstol i fråga om

1. godkännande enligt 2 kap. 5 §, 22 kap. 9 § eller 24 kap. 3 a § eller återkallelse av sådant godkännande enligt 26 kap. 13, 14, 14 b eller 15 §,
2. medgivande enligt 24 kap. 4 a § eller återkallelse av sådant medgivande enligt 26 kap. 13 eller 15 §,
3. förklaring om rätt till bidrag enligt 24 kap. 6 § eller återkallelse av sådan rätt enligt 26 kap. 13 eller 15 §,
4. verksamhetsförbud enligt 26 kap. 16 a eller 16 b § eller upphävande av verksamhetsförbud enligt 16 d §,
5. statliga åtgärder för rättelse enligt 26 kap. 17 §,
6. tillfälligt förbud enligt 26 kap. 18 §, *eller* 6. tillfälligt förbud enligt 26 kap. 18 §,
7. vitesföreläggande enligt 26 kap. 27 §, *eller* 7. vitesföreläggande enligt 26 kap. 27 §,
8. värdeöverföringsförbud enligt 2 a kap. 19 § eller 20 § *andra stycket* eller föreläggande förenat med värdeöverföringsförbud enligt 26 kap. 10 a §, *eller*
9. sanktionsavgift enligt 26 kap. 10 b §.

När ett beslut överklagas är Skolinspektionen motpart i domstolen.

Lydelse enligt SFS 2025:729

Föreslagen lydelse

5 §

Beslut av en kommun eller en region får överklagas till allmän förvaltningsdomstol i fråga om

1. godkännande enligt 2 kap. 5 § eller 25 kap. 10 § eller återkallelse av sådant godkännande enligt 26 kap. 13, 14, 14 c eller 15 §,
2. bidrag enligt 8 kap. 21 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 35 §, 19 kap. 45 §, 22 kap. 18 § eller 25 kap. 11 §,
3. avstängning enligt 5 kap. 17 eller 19 §,
4. föreläggande för vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter enligt 7 kap. 23 §,

¹² Senaste lydelse 2022:940.

5. skolskjuts enligt 10 kap. 32 § första stycket, 10 kap. 33 § första stycket, 11 kap. 31 § första stycket, 11 kap. 32 § första stycket, 18 kap. 30 § första stycket eller 18 kap. 31 § första stycket,

6. ekonomiskt stöd till inackordering enligt 15 kap. 32 § eller 18 kap. 32 § första stycket,

7. medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt eller återkallelse av sådant medgivande enligt 24 kap. 23 eller 24 §,

8. rätt till bidrag enligt 25 kap. 15 § eller återkallelse av sådan rätt enligt 26 kap. 13, 14 a, 14 c eller 15 §,

9. tillfälligt förbud enligt 26 kap. 18 §, *eller* 9. tillfälligt förbud enligt 26 kap. 18 §,

10. vitesföreläggande enligt 26 kap. 27 §. 10. vitesföreläggande enligt 26 kap. 27 §,

11. värdeöverföringsförbud enligt 2 a kap. 19 § eller 20 § andra stycket eller föreläggande förenat med värdeöverföringsförbud enligt 26 kap. 10 a §,

12. sanktionsavgift enligt 26 kap. 10 b §, eller

13. återkrav av bidrag enligt 26 a kap. 6 § eller avdrag enligt 26 a kap. 9 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 5 § i den nya lydelsen och de nya 2 a kap. 2–12 och 19 §§ tillämpas första gången i fråga om ansökningar om godkännande som huvudman inom skolväsendet för utbildning som startar efter den 30 juni 2028. I fråga om sådana ansökningar får de nämnda bestämmelserna tillämpas även före ikraftträdandet.

3. De nya bestämmelserna i 2 a kap. 22 och 26 §§ tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av juni 2027.

4. För godkännanden som huvudman för utbildning som startar efter ikraftträdandet men före den 1 juli 2028 gäller 26 kap. 3 och 4 §§ i den äldre lydelsen, dock längst till och med den 30 juni 2028.

5. Den nya bestämmelsen i 26 kap. 10 b § tillämpas inte på överträdelser som har skett före ikraftträdandet.

6. De nya bestämmelserna i 26 a kap. 1–9 §§ tillämpas inte på bidrag som har betalats ut före ikraftträdandet.

7. De nya bestämmelserna i 26 a kap. 1–9 §§ och 28 kap. 5 § 13 i den nya lydelsen tillämpas även för enskilda som godkänts som huvudmän för utbildning i förskoleklassen som bedrivs till och med den 30 juni 2028 enligt punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2025:729) om ändring i skollagen (2010:800).

8. En fysisk person som vid ikraftträdandet har ett godkännande som enskild huvudman enligt 2 kap. 5 § i den äldre lydelsen får fortsätta bedriva verksamheten med stöd av godkännandet till och med den 30 juni 2029. Godkännandet upphör att gälla den 1 juli 2029. Ett godkännande

som avser utbildning i förskoleklassen upphör dock att gälla den 1 juli 2028 i enlighet med punkt 5 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2025:729) om ändring i skollagen (2010:800).

9. De nya bestämmelserna i 2 a kap. 19, 20 och 22 §§ och 26 kap. 10 a § tillämpas inte på en enskild huvudman som är en fysisk person.

10. Den nya bestämmelsen i 2 a kap. 19 § tillämpas inte på en enhet vars huvudman är en juridisk person där det bestämmande inflytandet utövas av en fysisk person som vid ikraftträdandet har ett godkännande som huvudman för enheten enligt 2 kap. 5 § i den äldre lydelsen.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:900) om registrering av idéburna organisationer

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (2022:900) om registrering av idéburna organisationer ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet gör värdeöverföringar i strid med 8 §.

Till ansvar enligt denna paragraf döms inte om gärningen är belagd med straff enligt annan författning eller omfattas av ett föreläggande om vite, om gärningen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Om Statens skolinspektion eller en kommun har beslutat om sanktionsavgift enligt 26 kap. 10 b § första stycket skollagen (2010:800) får åklagaren inte väcka åtal, väcka talan om företagsbot, utfärda strafföreläggande eller besluta om åtalsunderlåtelse för samma person i fråga om den överträdelse som ligger till grund för beslutet om sanktionsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:1242) om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 3 § skollagen (2010:800) i stället för lydelsen enligt lagen (2026:1242) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2026:1242

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §

I denna lag avses med

- distansundervisning: interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i både rum och tid,
- elev: den som deltar i utbildning enligt denna lag med undantag för barn i förskolan,
- fjärrundervisning: interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid,
- fristående fritidshem: sådant fritidshem som bedrivs av en enskild och som avses i 2 kap. 7 § andra stycket,
- fristående förskola: förskoleenhet vid vilken en enskild bedriver utbildning i form av förskola,
- fristående skola: skolenhet vid vilken en enskild bedriver utbildning inom skolväsendet i form av grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller sådant fritidshem som avses i 2 kap. 7 § första stycket,
- förskoleenhet: av huvudman för förskola organiserad enhet som omfattar verksamhet i en eller flera förskolebyggnader som ligger nära varandra och till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon förskolebyggnad,
- konfessionell inriktning: inriktning på verksamhet som innebär att det där förekommer konfessionella inslag,
- konfessionella inslag: bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag,
- lovskola: undervisning inom grundskolan som anordnas enligt denna lag under lov under en termin eller utanför terminstid och som inte är obligatorisk för elever,
- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och
- fristående fritidshem: sådant fritidshem som bedrivs av en enskild och som avses i 2 a kap. 13 § andra stycket,
- fristående skola: skolenhet vid vilken en enskild bedriver utbildning inom skolväsendet i form av grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller sådant fritidshem som avses i 2 a kap. 13 § första stycket,

som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,

- lärmektyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen,

- skolenhet: av huvudman för annan skolform än förskola organiserad enhet som omfattar verksamhet i en eller flera skolbyggnader som ligger nära varandra och till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon skolbyggnad,

- undervisning: processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen bestäms och leds av lärare eller förskollärare, och som syftar till barns eller elevers utveckling och lärande mot mål som anges i denna lag samt i förordningar och andra författningar som ansluter till lagen, genom att lärarna och förskollärarna förmedlar och förankrar kunskaper och värden hos barnen och eleverna, och

- utbildning: verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt denna lag inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.